Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1990 йил 14 август
СЕШАНБА
№ 184 (4.977).

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ПАРТИЯНИНГ ЎРНИ ВА МАВҚЕИ

КПСС Марказий Комитетининг аъзоси билан суҳбат

Дамир Солиҳович Ёдгоров комсомолга ҳам, партияга ҳам эрта кирди. Тошкент қишлоқ хўжалиги институти комсомол ташкилотининг котиби, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг котиби бўлди. Кейинчалик ўз ватани — Бухоро вилоятида партиявий ишда хизмат қилди. Бу ерда — вилоят партия комитетида қарийб ҳамма босқичларни босиб ўтди, обкомнинг қишлоқ хўжалиги билан шуғулланувчи котиби даражасига кўтарилди.

Сўнгра тақдирида бирданига кескин бурилиш рўй берди — хўжалик ишига ўтди. Яна ҳаммасини бир бошдан бошлашга тўғри келди. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети раиси бўлди.

Ишнинг, яшаш жойининг ўзгариши унинг хоҳиш-истагига ҳамма вақт ҳам тўғри келавермади. Фикр-мулоҳазалари очиқ, тўғри сўз, мартабали кишилар олдида ҳеч ҳайиқмай ўз нуқтаи назарини ҳимоя қила оладиган бу кадр «юқорида турганлар»га унча ёқмасди. «Пастда турганлар» эса уни кенг омма манфаатларининг чинакам ифодачиси, ҳимоячиси деб билардилар.

1988 йил октябрида Бухоро вилоят партия комитети пленумида Дамир Солиҳович Ёдгоров биринчи котиб этиб сайланди. Мана ҳозир биз у билан суҳбатлашиб ўтирибмиз.

— Дамир Солиҳович, кўп йиллардан буён партия ишидасиз, катта-катта йиғинларда, жумладан КПСС XXVII съезди, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида қатнашгансиз. КПСС XXVIII съезди ишига қандай баҳо берасиз?

— Съезд, айтиш мумкинки, одамларни тўлқинлантириб турган ҳамма саволларга узил-кесил жавоб бергани йўқ. Назаримда, у бунинг уддасидан чиқа олмас эди ҳам. Нега деганда, анжуманни тайёрлаган ўртоқлар иттифоқдош жумҳуриятлардаги, ҳозирги пайтда вазият айниқса ташвишли бўлиб турган минтақалардаги аҳволни пухта ва синчковлик билан ўрганишмаган эди. Ҳаммага маълум: съезд олдидан мамлакатда шароит жуда кескин бўлиб турганди. Партиянинг ўзида ҳам, ундан ташқарида ҳам нуқтаи назарлар, қарашлар кураши бораётганди. КПСС парчаланиб кетиши мумкинлиги хусусида эҳтирослар кучайгандан-кучайиб бораётганди. Шу муносабат билан таъкидлаб ўтмоқчиманки, партия XXVIII съезди барча қийинчиликларга қарамай, коммунистларни бир мақсад йўлида жипслаштиришда асосий бўғин вазифасини бажарди. Съезднинг дастурий баёноти, КПСС нинг янги Устави, қабул қилинган резолюциялар, баёнотлар ва мурожаатномалар — булар Коммунистик партиянинг сиёсий жиҳатдан янгиланиши йўлида иш олиб бориладиган асосий ҳужжатлардир.

Тўғри, съезднинг ўзида ҳам жуда кескин баҳс-мунозаралар бўлди. Партия тузилишининг парламент, ижтимоий-демократик шаклларига ўтиш, КПССни социалистик ёхуд демократик социализм партияси деб қайта номлашга даъватлар баралла эшитилди. Бироқ бундай таклифлар қўллаб-қувватланмади. Съезд резолюциясида КПСС фақат социалистик йўналишдаги эмас, балки коммунистик истиқболни танлаган партия эканлигини тасдиқлади.

Назаримда, анжуман партияни янгилашдаги жуда муҳим вазифани ҳал этди, унинг асосий бўғинини — бошланғич ташкилотларни мустаҳкамлади, барча бўғинларнинг чуқур демократиялашувини таъминлади. Эндиликда бошланғич партия ташкилотлари ўз етакчиларини сайлаш, зарурат туғилган тақдирда уларни чақириб олиш ва алмаштириш, яъни фаолиятларини амалий ва аниқ тарзда назорат қилиб бориш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Бундай ҳуқуқ, ҳеч шубҳасиз, аъзолик, бюджетни шакллантириш масалаларида бошланғич ташкилотларнинг мустақиллигини кенгайтириш билан бирга партия оммаси ҳокимиятини сўзда эмас, амалда қарор топтириш имконини беради. Партиянинг ҳар бир оддий аъзоси эндиликда партия сиёсатига ҳақиқатан таъсир кўрсата олади.

Съезд қарорлари ўз-ўзидан самара бермаслиги ҳаммамизга равшан. Бугунги кунда ҳар бир коммунистга, партиявий ишни янгилашга у қўшаётган аниқ ҳиссага, олий анжуман илгари сурган илғор ғояларни ҳаётда амалга ошира билиш маҳоратига кўп нарса боғлиқ бўлиб қолди.

— Ҳозирги пайтда ҳокимиятни тўласинча Советларга олиб бериш ҳақида ҳамма ерда гап бўлаяпти. Бу — жуда тўғри. XXVIII съезд партия ҳуқуқий давлатни мустаҳкамлаш учун изчил кураш олиб боради, унда бирон-бир синф ёки партиянинг зўравонлиги мустасно этилади, деб эълон қилди. Бухоро вилояти коммунистларининг бу масалага муносабати қандай, улар жойларда Советлар ҳокимиятини мустаҳкамлашга қай тарзда кўмаклашмоқчилар?

— Ҳокимиятни бевосита маҳаллий Советларга беришни биз Бутуниттифоқ XIX партия конференциясидан кейиноқ бошлаб юборган эдик. Бу иш айниқса ўтган йили — СССР халқ депутатлари сайлови арафасида кучайиб кетди. Ўшанда вилоят партия комитети партия ва давлат органларининг вазифаларини бевосита ажратиш йўлини тутди. Коллегиал партия органлари муҳокамасига ташкилий-сиёсий, мафкуравий муҳим аҳамият касб этадиган масалалар, демократиялаш ва ошкораликни ривожлантириш муаммолари қўйиладиган бўлди. Ишлаб чиқариш ёки ижтимоий соҳага оид масалалар эса Советлар, уларнинг ижроия комитетлари ихтиёрида қолдирилди.

Биз совет органлари билан биргаликда қарорлар қабул қилишдан воз кечдик. Шундан сўнг партиявий уйимизни аниқ тарзда янгилаб олиш билан шуғулланиш имкониятига эга бўлдик. Советлар эса вилоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш масалаларини ҳал этишнинг кафолатли имкониятларидан фойдалана бошладилар.

Партия органларининг «ҳамма соҳага ҳокимлик қилиш»дан узил-кесил четлашуви 1990 йил 18 майда бўлиб ўтган XXIV вилоят партия конференцияси резолюциясида мустаҳкамлаб қўйилди. Ўшанда қабул қилинган ҳаракат дастурида биз иқтисодиёт ва сиёсат соҳаларида Советлар билан бўладиган янги ўзаро муносабатларнинг асосий принципларини ишлаб чиққанмиз.

Бугунги кунда Советлар аввалгига қараганда кўпроқ мустақилликка эгадирлар, бунга ҳеч кимда шубҳа йўқ. Аммо уларнинг тўла мустақиллиги ҳақида гапиришга ҳали вақт эрта.

Шунинг учун ҳам сиёсий ислоҳотнинг ҳозирги босқичидаги бутун масъулиятни тушунганим ҳолда партия комитетлари котиблари ҳамда халқ депутатлари тегишли Советларининг раислари лавозимларини битта шахс қўшиб олиб бориши мақсадга мувофиқдир, деб ҳисоблайман. Бундай ҳолат ҳокимиятни Советлар қўлига ўтказиш, ҳақиқий халқ ҳокимиятчилигини тиклаш учун кафолат беради.

— Сизнинг ўзингиз вилоятда қандай лавозимларни эгаллаб турибсиз? Биттами ёки иккитами?

— Иккита. Айни пайтда халқ депутатлари вилоят Советининг раиси лавозимини ҳам эгаллаганман. Очиғини айтсам, анча қийин бўлаяпти. Бироқ коммунистларгина эмас, вилоят Советн депутатлари ҳам шуни исташди. Вақт ўтиши билан ҳаммаси ўз ўрнига тушади, деб ўйлайман.

— Менга айтишларича, вилоятнинг собиқ ўн етти биринчи котиби орасида сиз «ўзлариники» эккансиз, яъни Бухоро вилоятида туғилиб, шу ерда вояга етгансиз.

— Ҳа, шунақа. Вилоят Совети раиси лавозимига мени тавсия этиш пайтида ана шу жиҳат ҳам назарда тутилди чамаси.

— Вақти келиб, эҳтимол, сизнинг вилоятингизда ҳам янги партиялар тузилар. Ана ўшанда КПСС омманинг раҳнамоси бўлиб қолиши учун нималар қилиши керак?

(Давоми 2-бетда).

Жорий йилда Калинин районидаги Куйбишев номли колхоз далаларида мўл сабзавот етиштирилди. Бунда механизатор Собир Деҳқонбоевнинг ҳиссаси катта. У кўп йиллардан буён ўз касбини ардоқлаб келаётир.

СУРАТДА: моҳир механизатор Собир Деҳқонбоев.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1990 ЙИЛ 25 ИЮЛДАГИ ФАРМОНИНИ ИЖРО ЭТИШ МУДДАТИНИ УЗАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР президентининг «СССР қонунларида кўзда тутилмаган қуролли бўлинмалар тузишни таъқиқлаш ва қурол-яроғлар ғайриқонуний сақланган тақдирда уларни тортиб олиш тўғрисида»ги 1990 йил 25 июль фармонини бажаришни таъминлаш юзасидан қўшимча тадбирларни ўтказиш зарурлиги ҳақида иттифоқдош республикалардан келаётган илтимосларни ҳисобга олиб, **қарор қиламан:**

1. Ғайриқонуний қуролли бўлинмалар қурол-яроғларни, ўқ-дориларни, портловчи моддаларни, жанговар техникани ҳамда СССР Президентининг 1990 йил 25 июлдаги фармонининг 1-моддасида белгилаб қўйилган бошқа ҳарбий анжомларни ихтиёрий равишда топшириш муддати икки ой узайтирилсин.

2. Ушбу фармон қабул қилинган пайтдан кучга киради.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 11 август.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

КОСМОНАВТ УЧУВЧИ ЎРТОҚ А. Н. БАЛАНДИНГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

«Мир» орбитал илмий тадқиқот комплексида космик парвозни муваффақиятли амалга оширганлиги ва бунда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатганлиги учун космонавт-учувчи ўртоқ Александр Николаевич **Баландинга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин ва **Ленин** ордени ҳамда **«Олтин Юлдуз»** медали топширилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 11 август.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

СССР КОСМОНАВТ-УЧУВЧИСИ СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ ЎРТОҚ А. Я. СОЛОВЬЕВНИ ОКТЯБРЬ ИНҚИЛОБИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

«Мир» орбитал илмий-тадқиқот комплексида космик парвозни муваффақиятли амалга оширганлиги ҳамда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатганлиги учун СССР космонавт-учувчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони ўртоқ Анатолий Яковлевич **Соловьев Октябрь инқилоби** ордени билан мукофотлансин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 11 август.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ А. Н. БАЛАНДИНГА «СССР КОСМОНАВТ-УЧУВЧИСИ» УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

«Мир орбитал илмий-тадқиқот комплексида космик парвозни амалга оширганлиги учун ўртоқ Александр Николаевич **Баландинга «СССР космонавт-учувчиси»** унвони берилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 11 август.

ОШКОРАЛИК МАСАЛАЛАРИ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон ССР Олий Советида ошкоралик масалалари комитетининг навбатдаги мажлиси комитет раиси ўринбосари, Ўзбекистон ССР халқ депутати Ж. Маматов раислигида ўтди. Мажлисда ошкоралик масалалари комитети тўғрисидаги низом қабул қилинди, «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонуни лойиҳаси кўриб чиқилди.

Комитет аъзолари «Халқ сўзи» газетаси тўғрисидаги низом лойиҳасини ҳам муҳокама қилдилар. Янги газета халқ манфаатларини, унинг эҳтиёжлари ва орзу-умидларини акс эттириши лозимлиги таъкидланди.

Комитетга тушган шикоятлар ва бу шикоятлар юзасидан ўтказилган текширишларнинг натижалари кўриб чиқилди.

Мажлисда ташкилий масалалар муҳокама қилинди. Ўзбекистон ССР халқ депутати Т. М. Тўлаганова ошкоралик масалалари комитетининг котиби этиб сайланди.

(ЎзТАГ).

МАВСУМ ЯҚИН, ШАЙМИСИЗ?

Жорий йилда жумҳурият механизаторлари ҳосилнинг катта қисмини машиналар ёрдамида териб олишни кўзламоқдалар. Бунга эса мавжуд терим техникасидан самарали фойдаланиш ҳисобига эришиш мумкин. Йиғим-теримда иштирок этадиган барча техника воситалари 3554 терим-транспорт отрядига жамланади.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети тасарруфидаги барча колхозлар, совхозлар ва ремонт корхоналарида ҳозир пахта териш машиналарини мавсумга тайёрлаш ва ремонт ишларини тугаллаш юзасидан зарбдор ойлик ўтказилаяпти. Жойларда оператив штаблар ташкил этилган, эҳтиёт қисмларни тақсимлаш ҳамда хўжаликларни керакли материаллар, асбоб-ускуналар билан таъминлаш устидан мунтазам назорат ўрнатилган.

Жумҳуриятнинг кўпгина хўжаликларида пахта териш машиналарини созлаш деярли ниҳоясига етди, ҳозир сўнгги созлов юмушлари бажарилаяпти. Бу борада Ўрта Чирчиқ давлат-кооператив бирлашмаси (раиси М. Ўринбоев, бош инженери М. Нусеров) барчага ибрат бўлаяпти. Бу ердаги барча хўжаликлар ва ремонт корхоналарида терим техникаси барвақт сифатли ремонт қилинди. Бинобарин, кейинги йилларда мазкур район хўжаликларида ҳосилни механизмлар воситасида йиғиштириш соҳасида салмоқли муваффақиятлар қўлга киритилмоқда.

Бултур район далаларида 300 дан зиёд зангори кема жавлон урди, ҳар бири ёрдамида 114 тоннадан хом ашё терилди. Бурноғи йилда бу кўрсаткич атиги 62 тоннани ташкил этган эди. Хуллас, бултур ялпи ҳосилнинг 85 фоизи пўлат этаклардан бўшатилди. Район хўжаликлари йиғим-терим тугаши биланоқ техниканинг ҳаммасини махсус жойга жамлайдилар. Уларнинг ҳар бири акт билан қабул қилинади ва унда қандай камчилиги борлиги, техникавий ҳолати баён этилади. Хўжаликда 5—6 кишидан иборат махсус бригада тузилган, у фақат пахта териш машиналари ремонти билан шуғулланади.

Ремонтдан чиқарилган техникани қабул қилиб олиш махсус комиссия зиммасига юклатилган. Унинг таркибига энг яхши инженер-техник ходимлар, механизаторлар, жумладан давлат техника назорати район инспекциясининг бошлиғи А. Шохўжаев, Ким Пен Хва номли колхоз бош инженери В. Ким, агросаноат комплекси ходимлари касаба уюшмаси район комитетининг раиси М. Отақулов, «Ленин йўли» колхозининг механизатори Т. Холбеков ва бошқалар киритилган.

Қабул чоғида ҳар қайси машина махсус майдончада юргизиб кўрилади, терим аппаратлари, двигателларнинг ишлаши, бункерларнинг кўтарилиши ва тушиши, шпинделларнинг шахмат тарзида жойлашуви ва бошқалар синчиклаб кўздан кечирилади. Қабул жараёнида баённома тузилади ва аниқланган камчиликлар қайд этилади.

Комиссиянинг иши фақат камчиликларни аниқлашдан иборат эмас, балки уларни бартараф этишда амалий ёрдам ҳам беради, зарур эҳтиёт қисмларни, узеллар ва материалларни топишда кўмаклашади.

Бундай комиссиялар хўжаликларнинг ўзида ҳам ташкил этилган. Унга бош инженер раҳбарлик қилади. Хўжалик комиссияси ҳам пахта териш техникасининг ҳолатини, сақлашдан тортиб тайёрлов чизиғигача қўйилганлигини текширади.

«Северний маяк» колхозида (бош инженери С. Тен) 34 та пахта териш машинаси март ойидаёқ созлаб қўйилди. Ишлаб чиқаришни ташкил этишдаги юксак уюшқоқлик, механизаторларга қулай иш ва дам олиш шароитлари вужудга келтирилганлиги шундай муваффақиятни таъминлади. Хўжалик пахтани машиналар билан териб олишда ҳар йили юксак натижаларни қўлга киритаяпти. Масалан, ўтган йили бу ерда ҳосилнинг қарийб 90 фоизи агрегатлар ёрдамида саранжомланди. Ҳар машинанинг мавсумдаги ўртача иш унуми 116 тоннани ташкил этди.

Колхозда терим машиналарини сифатли тайёрлаш устидан қаттиқ назорат ўрнатилган. Агрегатларнинг мавсумга шайлигини махсус комиссиягина узил-кесил белгилайди.

Ўрта Чирчиқ районида барча терим машиналари одатда биринчи ва иккинчи класс механизаторларгагина бириктилади. Агрегатлар район комиссияси текширувидан ўтганидан сўнг механик-ҳайдовчига мавсумга рухсатнома берилади.

Август ойининг биринчи ярмида районда ҳар йили пахта териш машиналарининг шайлиги юзасидан кўрик-конкурс ўтказилади. Унда райондаги барча механик-ҳайдовчилар ўзларига бириктилган машиналари билан қатнашадилар. Кўрик-конкурсда ғолиб чиққан механизаторлар қимматбаҳо совғалар билан мукофотланадилар.

Ўрта Чирчиқлик механизаторларнинг пахта териш машиналарини мавсумга шайлаш борасидаги иш тажрибалари диққатга молик ва уни республиканинг барча хўжаликларида кенг ёйиш фойдадан ҳоли эмас.

М. ЗУБАИРОВ,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети давлат техника назорати бош бошқармасининг бошлиғи.

ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ ПЛЕНУМИ

Фарғонада касаба уюшмалари вилоят кенгашининг кенгайтирилган пленуми бўлиб ўтди. Тўпланганлар касаба уюшмалари область кенгашининг XVII касаба уюшмалараро конференциясидан кейин амалга оширган ишлари тўғрисидаги ахборотини тингладилар, касаба уюшмаси ҳаракатини ривожлантириш истиқболларини муҳокама қилдилар.

Ўзбекистон ва мамлакат касаба уюшмалари съездларига делегатлар сайланди.

Пленум ишида Ўзбекистон касаба уюшмалари жумҳурият кенгашининг раиси Б. А. Алламуродов, Фарғона вилоят партия комитетининг биринчи котиби Ғ. Ф. Фозилов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

СССР ПРЕЗИДЕНТИНИНГ БАЁНОТИ

1990 ЙИЛ 12 АВГУСТ

Эстония Олий Совети республиканинг ва умуман Иттифоқнинг ҳаётий манфаатларига дахл этувчи «Эстония Республикаси ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг муносабатлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Республика Олий Совети бутун Эстония халқининг хоҳиш-иродасини назар-писанд қилмай, СССР Конституцияси, СССР қонунлари ва Эстония ССР Конституциясини ҳақиқий эмас деб эълон қилишга яна бир бор уриниб кўрди, шунингдек ССР Иттифоқи билан ана шу асосий ҳуқуқий ҳужжатлар негизида музокаралар олиб боришдан бош тортишини маълум қилди.

Бундай Конституцияга зид ҳаракатлар, қатъий талаблар асоссиз ва истиқболсиздир. Улар Эстония ССР ўзининг 1990 йил 30 мартдаги «Эстониянинг давлат мақоми тўғрисида»ги қарори билан эгаллаган позицияга қайтилганлигини билдиради, холос. СССР Президентининг 1990 йил 14 майдаги фармони билан мазкур қарор қабул қилинган пайтдан бошлаб ҳақиқий эмас деб эълон қилинган эди. Бу фармон ўз кучини сақлаб турибди.

СССР Конституциясига мувофиқ СССР суверенитети унинг бутун территориясида амал қилади. «ССР Иттифоқи билан федерация субъектлари ўртасидаги ваколатларни фарқлаб қўйиш тўғрисида»ги қонун билан СССРнинг суверенитети ва территориал бутунлигини ҳимоя қилиш, унинг бутун давлат чегараларини қўриқлаш, мудофаани ташкил этиш масалалари фақат Иттифоқ ихтиёрига берилган. Шу сабабли Эстония ССР Олий Советининг республика территориясида СССР Қуролли Кучларининг туриши унинг суверенитетини бузади, деган гапларини қонуний деб тан олиш мумкин эмас.

Эстония ССР Олий Советининг 7 августдаги қарорининг асосий моҳияти шундаки, Эстониянинг республика халқини ва бу хусусдаги мавжуд қонун ҳужжатларини четлаб ўтиб ССР Иттифоқи таркибидан чиқишини ушбу ҳужжат билан қонунлаштириб қўйишни истамоқдалар. Бунда фақат ССР Иттифоқининг конституцион асосларигина эмас, ҳамма томонидан қабул қилинган халқаро нормалар: БМТ устави, умумевропа Кенгашининг Якунловчи ҳужжат ҳамда давлатлар территорияси бутунлиги ва чегаралари дахлсизлиги масалаларини ҳал этишда ўзбошимчаликни рад этадиган бошқа нормалар ҳам бузилмоқда.

Маълумки, ҳозирги пайтда Москвада СССР Олий Совети, СССР Министрлар Совети ва республикалар Олий Советлари мухтор вакиллари ишчи гуруҳларининг учрашувлари ўтмоқда. Иттифоқ шартномасининг концепцияси биргаликда ишлаб чиқилмоқда, мутлақо янги иттифоқ — суверен давлатлар Иттифоқини тузиш йўллари изланмоқда. Ана шу жараён доирасида ўз давлати суверенитети тўғрисидаги масалани чинакам демократик асосда ҳал қилиш учун ҳақиқий имкониятлар очилмоқда. Бу Эстония бутун аҳолисининг манфаатларига мос келадиган оқилона йўл бўлиб, ана шу йўлдан бориш керак.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

«МОЛНИЯ-1» УЧИРИЛДИ

1990 йил 11 август куни Совет Иттифоқида «Молния-1» навбатдаги алоқа йўлдоши учирилди. Йўлдош олис телефон-телеграф радиоалоқаси системасидан фойдаланишни таъминлашга, шунингдек СССР Марказий телевидениеси кўрсатувларини «Орбита» тармоғи пунктларига узатишга мўлжалланган.

«Молния-1» йўлдоши орқали алоқа сеанслари белгиланган программага мувофиқ ўтказилади.

(ТАСС).

ЎЛКАМИЗДА ПИШИҚЧИЛИК

БОҒЛАРДАН БОЛ ТОМАДИ

Шу кунларда ўлкамизнинг болга тўлган сўлим боғларида бўлган кишининг дили яйрайди. Мўл ҳосилдан боши эгик олмазорлардаги турли рангда товланаётган меваларни кўриб кўзингиз қамашади. Оғзингизда эриб кетадиган ширин-шакар неъматлар шохларида мени е, деб тургандай. Шафтолиларни айтмайсизми, биттасига одам тўядиган қипқизил «от ёғи» деганидан тортиб, тилнинг тагига босадиган оқ навлиларигача ғарқ пишиб ётибди. Арикчалардаги зилол сув боғ оралаб аллақаёқларга чопади. Бу ердаги манзара шунчалик гўзал, дилрабоки, кўрган одам унга беихтиёр маҳлиё бўлиб, боғбонини суриштириб қолиши табиий.

Ана шундай ажиб манзарани Дўстлик районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхози боғларида ҳам учратиш мумкин.

Баҳорда боғлардаги мевали дарахтлар нақадар кўп гуллаганди. Бу мўл ҳосилдан дарак берарди. Лекин ҳали ҳаммаси олдинда, гуллар мевага айланиши, сўнгра эса уни тўла сақлаб қолиш учун ишлов бериш, астойдил меҳнат қилиш лозим эди...

Совхознинг бош агрономи Неъматжон Юнусов шуларни эсларкан, хўжалик меҳнаткашларининг шундан кейинги яратувчилик ишларини ҳам беихтиёр кўз олдига келтирди. Дарҳақиқат, соҳибкорлар мўл ҳосил етиштириш учун йил бўйи фидокорона тер тўкишди. Дастлаб боғларга маҳаллий ва минерал ўғитлар солинди, сўнгра вақтида суғорилди, зараркунандаларга қарши қатор чора-тадбирлар ўтказилди. Натижада кўзланган мақсадга эришилди.

Шу кунларда пишиб етилган меваларни йиғиб-териш уюшқоқлик билан олиб борилаяпти. Айниқса ноз-неъматларни тез ва соз саранжомлаб олишда Эргаш Воҳидов бошчилик қилаётган звено соҳибкорлари пешқадамлик қилмоқдалар. Улар эл дастурхонига 1 минг 50 тонна узум тортиқ этишмоқчи.

Муроджон Суюнов кўпдан буён хўжаликнинг 9-звеносини бошқаради. Звено боғбонлари ҳар йили белгиланган планни ошириб адо этишмоқда. Ҳозирда миришкорлар давлатга 700 тонна сархил мева топшириш учун курашмоқдалар.

Хўжаликда уста боғбонлар талайгина. Айниқса Мамарасул Дониёров, Ўрозбой Жуманов, Халил Норжигитов, Тўлахон Қосимова, Қўчқор Юсупов каби илғор соҳибкорлар меҳнатда жонбозлик кўрсатиб бошқаларга намуна бўлаётирлар.

Совхозда етиштирилаётган ширин-шакар меваларга талаб катта. Мамлакатимизнинг кўплаб саноат районларидан, шимолда жойлашган шаҳарлардан хўжаликка буюртмалар келиб турибди. Бу ерда тайёрланаётган олма, олхўри, шафтоли ва узумларни жўнатишни сўраб турли савдо базалари илтимосномалар юборишади. Шундай қилиб, сахий ўлкамиз тупроғида етилган турли-туман ноз-неъматлардан узоқдаги кишилар ҳам баҳраманд бўлишмоқда. Бу йил хўжалик боғбонлари Бутуниттифоқ фондига 200 тонна мева жўнатишга аҳд қилишган. Улар мамлакат Озиқ-овқат дастурини рўёбга чиқаришга муносиб ҳисса қўшиш, эл-юрт дастурхонини тотли ноз-неъматлар билан тўкин қилиш йўлида астойдил тер тўкмоқдалар.

И. АЛИМОВ.

●

СУРАТЛАРДА: 1. Тажрибали боғбон Муроджон Суюнов. 2. Олма ҳосили. 3. Илғор ишчи Дилором Нуржигитова. 4. Совхоз бош агрономи Неъматжон Юнусов (ўртада), соҳибкорлардан Мирзаали Норматов ва Жўрахон Қорахонов.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ПАРТИЯНИНГ ЎРНИ ВА МАВҚЕИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

— Кўп партиявийлик воқеликка айланаяпти, бироқ мен мамлакатни танг ҳолатдан мустақил равишда олиб чиқишга қодир бўлган Коммунистик партиядан бўлак кучли ижтимоий-сиёсий ташкилотни кўрмаяпман.

Бундан ташқари, агар ҳозирги пайтда қайта қуриш тақдирини ўйламай-нетмай ҳали мустаҳкамланмаган партия ва ҳаракатлар қўлига топширилса, нима бўлишини бир тасаввур қилиб кўринг. Бордию улар миллатчилик йўлини тутишса, демак, жамият сиёсий парокандаликка, ижтимоий-иқтисодий вайроналикка айланади-қўяди. Ўз хатти-ҳаракатлари, дастурий баёнотлари билан жамиятни социалистик йўлда янгилаш тарафдори эканликларини кўрсатаётган қайта қуриш кучларига иттифоқдош бўламиз, шерикчилик муносабатларини ўрнатамиз.

Демак, Коммунистик партия ўзининг сиёсий раҳнамолиги учун кураш олиб бориши, буни қарор топтириши, аҳоли барча ижтимоий гуруҳлари ва қатламлари манфаатларини ҳимоя қилиши, халқнинг моддий фаровонлигини оширишга аниқ тарздаги ишлари билан кўмаклашуви лозим.

Вилоят партия ташкилоти ўзининг етакчилик позициясини амалий хатти-ҳаракатлари билан мустаҳкамлаб бораяпти.

Биринчидан, биз вилоятни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан янгилаш юзасидан ўз ҳаракат дастуримизни ишлаб чиққанмиз, унда вилоят партия ташкилоти шаҳар ва қишлоқларни ривожлантириш йўли қандай бўлиши кераклиги ҳақида ўз қарашларини таклиф этган, ижтимоий адолат ҳамда аҳолининг, айниқса, кам таъминланган, кўп болали оилалар, ногиронлар, ветеранлар, болалар ва талабаларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш принципларига устунлик берилган.

Иккинчидан, биз ана шу ҳаракат дастурини аввалги пайтларда бўлганидек партия органлари орқали эмас, балки барча даражадаги Советлар йўли билан амалга ошириш ниятидамиз, бунинг учун коммунист-депутатлар корпусидан фойдаланамиз, халқ ҳокимияти органларида партия фракциясини ташкилий жиҳатдан расмийлаштиришни мўлжаллаяпмиз.

Дарвоқе, Совет органларига сайловлар жараёнида биз саъй-ҳаракатларимиз, режаларимиз халқимиз томонидан қўллаб-қувватланаётганлигини сездик. Эндиги масала ижрони изчил амалга оширишдан иборат. Ҳаёт, тажриба шуни кўрсатаяптики, одамлар дарди, орзу-интилишларини чуқур ўрганмай туриб, ишда бурилиш ясаб бўлмайди. Шу боис партия, совет ходимлари жамоа хўжаликларида, саноат корхоналари, қурилиш ташкилотларида, маҳаллаларда кўпроқ бўлаяпти. Зеро, бу КПССнинг мавқеини мустаҳкамлаш, мақсад сари якдил ҳаракат қилишнинг муҳим омилидир.

— Съездда сиз редакцион комиссия аъзолигига сайландингиз, деҳқончилик аҳволи ва КПСС аграр сиёсатини амалга ошириш тўғрисидаги резолюцияни ишлаб чиқишда фаол иштирок этдингиз. Айтинг-чи, вилоятда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг муҳим омиллари нималардан иборат? Деҳқон ўз ерининг том маънода ҳақиқий хўжайини бўлишига эришиш учун қандай тадбирларни амалга ошириш керак?

— Меҳнаткашлар моддий фаровонлигини оширишнинг муҳим шартларидан бири озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, тармоқда йиғилиб қолган муаммоларни иложи борича тезроқ ҳал қилишдир. Илғор иш усулларини кенг жорий этишга қаратилган сиёсат дастлабки ижобий самаралар бермоқда. Ижара, пудрат, кооперация ҳаётимизга чуқурроқ сингиб бормоқда. Фермер хўжаликлари ҳам ривожланмоқда.

Ҳозирги кунда вилоятдаги мавжуд 2.400 деҳқон фермасида 13 мингга яқин қорамол парваришланаяпти. Ҳамжиҳатлик, омилкорлик туфайли йил бошидан буён улар 425 тонна гўшт, 7 минг тонна сут етиштирдилар. Кўрсаткичлар ўсиб бормоқда. Мутахассисларнинг фикрича, ўн учинчи беш йиллик охирига бориб фермер хўжаликлари йилига ўрта ҳисобда 4 минг тонна гўшт ва 43 минг тонна сут етказиб бериш имконига эга бўладилар.

Ўтган йили қишлоқ оилаларининг томорқа хўжаликларига эҳтиёжи тўла қондирилди. Ана шу мақсад учун 20 минг гектар суғориладиган ер ажратилди. Демак, ҳар бир оиланинг томорқаси камида 0,21 гектарни ташкил этаяпти. Қувончлиси шуки, бунинг шарофати туфайли ноз-неъмат кўпайишидан ташқари қанча-дан-қанча кишилар иш билан таъминландилар.

Ҳа, мўл-кўлчиликни, моддий манфаатдорликни таъминламай туриб, одамларни мақсад сари тўла сафарбар этиб бўлмайди. Қорни оч, муаммолар уюмидан боши қотган кишига на қўшиқ, на сиёсат ёқади... Сўнгги вақтларда шикоят хатлари бир мунча камайди. Эндиликда аҳоли дўконлардан товуқ, тухум, сариёғ ва бошқа маҳсулотларни бемалол харид қилмоқда. Картошка, пиёз, помидор каби неъматларнинг ҳам кети узилмаяпти. Таъкидлаш керак: бу йил Бухоро колхоз бозорида арзончилик. Жумладан, картошканинг бир килограмми 40—50 тийин, қовун ва тарвузники эса 20 тийин.

Пахта яккаҳокимлигига барҳам беришга астойдил киришганмиз. Қисқа вақт ичида чигит экиладиган майдонлар 13 фоиз қисқартирилди. Пахтадан бўшаган ерларда янги боғлар, узумзорлар бунёд этилаяпти. Ҳар қачонгидан кўп чорва озуқаси етиштириш имконига эга бўлдик. Бироқ, муҳим масалага ўта ҳушёрлик билан ёндашиш лозим. Баъзи гуруҳларнинг барча мушкулотларимиз пахтадан, деган уйдирмаларига зарба бермоқдамиз. Бу бебаҳо экин — халқимиз фахри, ғурури, Бутуниттифоқ фондига етказиб берадиган энг олий тортиғимиздир. Қолаверса, у қишлоқ меҳнаткашининг асосий даромад манбаидир. Хом ашё харид нархини ошириш, унинг асосий қисмини жумҳуриятимизда қайта ишлашни йўлга қўйиш масаласи эса бошқа гап. Келажакда кўп тармоқли бирлашмалар-агрофирмалар, агрокомбинатларни бунёд этиш кўзда тутилмоқда. Бу мустақилликни таъминлаш, вилоятдан ташқарида бўлган корхоналар билан ўзаро манфаатли алоқалар ўрнатиш имконини беради.

— Бухоро — ажойиб вилоятларимиздан бири. Тарихий ёдгорликлар, халқ анъаналари оғиздан-оғизга кўчган. Ҳозирги кунда шаҳар ва қишлоқларни ривожлантириш учун қандай ишлар амалга оширилаяпти?

— Бу борадаги муаммолар кўп қиррали бўлиб, уларни ҳал этиш комплекс ёндашувни талаб этади. Шу боисдан бундан бир неча йил аввал бир-бирининг узвий давоми бўлган программалар қабул қилинганди. Уй жой масаласига эътибор ҳар қачонгидан кучайган. Қурилиш ташкилотларида фаолият юритаётган коммунистлар, халқ депутатлари орқали партиявий таъсир ўтказилмоқда. Илғор тажрибалар оммалаштирилиб, социалистик мусобақага қизғин тус берилаяпти. Натижа ёмон эмас. Сўнгги икки йил мобайнида биринчи марта уй-жой қурилиш ишлари ҳажми бир ярим марта ошди. Умуман ўн йил ичида 20 миллион квадрат метр саҳнли бошпана қурилиши керак. Мақсадга эришиш учун таъминотдаги узилишларга барҳам бериш, ички имкониятлардан унумли фойдаланиш, интизомни мустаҳкамлашга эришишимиз лозим. Эътибор қилинг: муҳим соҳадаги 60 фоиз иш шахсий қурилишлар ҳисобига тўғри келади. Режани амалга ошириш осон эмас. У катта куч-ғайрат билан ишлаш, омилкорлик, ташкилотчилик кўрсатишни тақозо этади. Свердлов районидан ўрганса арзийди. Жумладан, бу ердаги деярли ҳар бир хўжаликда ғишт заводи, дурадгорлик ҳамда бошқа ёрдамчи цехлар ишлаб турибди. Халқ олдидаги масъулиятни чуқур ҳис этаётган раҳбар ва мутахассисларнинг жонбозликлари туфайли Россиядаги ташкилотлар билан маҳсулот айирбошлаш йўлга қўйилди. Натижада қисқа вақт ичида кўплаб ёғоч ва бошқа қурилиш материаллари келтирилди. Қўлга киритилаётган дастлабки ютуқлар маҳаллий партия, совет ташкилотлари, қурилиш органлари ўз фаолиятларини янгича талаблар асосида қайта қуришга астойдил интилаётганликларидан далолат.

Қишлоқда шароит оғир. Ижтимоий соҳа муаммоларини ҳал этиш учун ҳамма ерда бирдек ҳаракат қилинаётгани йўқ. Айниқса аҳолини ичимли сув билан тўла таъминлаш, уларни табиий газдан баҳраманд этишда жиддий тўсиқларни енгиб ўтишимиз керак. Кўпчиликнинг талаб ва истаклари инобатга олиниб, қўшимча тадбирлар белгиланди. Қабул қилинган қарорлар ижроси қатъий назоратда. Шунингдек, чекка шаҳар ва қишлоқларни ер ости қудуқлари қазиш орқали оби ҳаёт билан таъминлаш режасини белгиладик. Беш йиллик охиригача қишлоқ ва посёлкаларга уч ярим минг километр газ қувурлари тортилади. Болалар муассасалари тармоқларини кенгайтириш, мактаблар қуриш ишлари жонлантирилмоқда. Ўрта ҳисобда йилига 6 минг ўринли боғча ва яслилар ишга туширилади.

— Анжуманда «КПСС XXVIII съезди делегатларига топшириқ» хусусида махсус қарор қабул қилинди. Вилоятда шу борада қандай тадбирлар амалга оширилаяпти?

— Аввало меҳнат жамоаларида партия ҳужжатларининг моҳияти чуқур сингдирилмоқда. Оммавий ахборот воситалари, кўп сонли тарғиботчилар бу борада алоҳида намуна кўрсатмоқдалар? Бухоро вилоят партия конференциясининг ҳамда XXVIII съезднинг делегатлари йирик саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, колхоз ва совхозларда бўлиб, кўпчиликни тўлқинлантираётган саволларга жавоб беришмоқда. Буларнинг ҳаммаси ишчи ва хизматчилар, колхозчилар, зиёлилар ғайрат-шижоатини оширмоқда. Қуйи бўғинларда янги-янги ватанпарварлик ташаббуслари юзага келиб, оммалашмоқда. Ўзим ҳам одамлар орасида бўлишга, муаммоларни жойида ҳал этишга интилаяпман. Муҳими халқимиз партия режаларини рўёбга чиқариш, Озиқ-овқат программасини муваффақиятли ҳал этиш учун бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан кўра унумлироқ, самаралироқ меҳнат қилмоқда. Яратувчилик ишининг олдинги сафида коммунистлар боришмоқда.

Суҳбатдош:
В. НИКУЛИН.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

БОНН. Ғарбий Германия сиёсий арбоблари СССР билан ГФР ўртасида бундан роппа-роса 20 йил илгари имзоланган шартномага юқори баҳо беришмоқда. Мазкур шартнома Германия Федератив Жумҳуриятининг Совет Иттифоқи билангина эмас, Шарқий Европадаги бошқа мамлакатлар билан бўлган муносабатларидаги кескинликни юмшатишга асос солган эди.

Москва шартномаси халқаро ҳамда Европа миқёсида Хельсинки кенгашига замин яратганди, деди ГСДП ҳайъатининг аъзоси Эгон Бар Парламентариш-политишер прессединст ахборотномасининг мухбири билан суҳбатда. Худди шу киши ўша вақтдаги ҳукумат бошлиғи Вилли Брандтнинг топшириғига биноан ушбу шартномани ишлаб чиқишда бевосита қатнашган эди. Москва шартномасига асос солинган, кейинчалик Хельсинкида давом эттирилган кескинликни юмшатиш сиёсати, деб таъкидлади Бар, Совет раҳбари Михаил Горбачев ўзи ўтказа бошлаган ташқи сиёсий йўлида таянган пойдевор бўлди. Эндиликда давлатлар ўртасидаги муносабатларни кескинликни юмшатиш асосида ўрнатиш керак бўлур эди, куч ишлатишдан воз кечиш эса энг олий мақсад бўлиб қолиши керак.

Энди икки герман давлатини бирлаштириш натижасида янги тарихий босқич бошланмоқда, деб сўзида давом этди Бар. СССР билан Бирлашган Германия ўртасида янги шартнома тузилиши мутлақо мантиқий бўлади.

●

ҚОҲИРА. Ироқ президенти Саддам Ҳусайн Форс кўрфазидаги ҳозирги тангликни бартараф этишга территорияларни чет эл қўшинлари босиб олиши натижасида Яқин Шарқда вужудга келган бошқа муаммоларни ҳал қилишни шарт қилиб қўйди. У Ироқ телевидениеси орқали ўқиб берилган баёнотида, жумладан Ироқ Қувайтни оккупация қилиб туришини тўхтатиш эвазига бир вақтнинг ўзида Исроил қўшинларини босиб олинган араб территорияларидан, Сурия бўлинмаларини Ливандан олиб чиқиб кетишни таклиф қилди. Шунингдек Ироқ президенти Саудия Арабистонига келтириб қўйилган Америка бўлинмаларини араблараро қуролли кучлар билан алмаштиришни таклиф этди. Бундай кучларнинг сони ва қаерда жойлаштирилишини БМТ хавфсизлик кенгаши белгилаб бериши мумкин.

●

ИСЛОМОБОД. Карочида Беназир Бхутто бошлиқ собиқ ҳукуматнинг бир қанча юқори лавозимли амалдорлари қамоққа олинди. Ассошиэйтед пресс оф Пакистон агентлиги «расмий манбалар»га таяниб, шуни ҳабар қилди. Қамоққа олинганлар орасида собиқ бош министрнинг шахсий котиби ҳам бор.

Агентлик бу амалдорлар жамоат тартибини сақлаш тўғрисидаги қарорга асосан қамоққа олинди, деб ёзади.

●

ТОКИО. Япония Бош министри Тосики Кайфу Ироқ Қувайтга бостириб кирганидан сўнг регионда вазият кескинлашганлиги муносабати билан Саудия Арабистони ва Яқин ҳамда Ўрта Шарқдаги бошқа мамлакатларга сафарини кечиктиришга қарор қилди. Кайфу 15—27 август кунларига белгиланган ана шу сафар давомида Туркия, Саудия Арабистони, Уммон, Иордания ва Мисрга бориши лозим эди.

●

ХИТОЙ. Сингапур билан дипломатия муносабатларини ўрнатишга тайёр. ХХР Давлат Кенгашининг раиси Ли Пэн Сингапурда журналистлар билан учрашувда сўзлаган нутқида ана шуни маълум қилди.

Хитой билан Сингапур ўртасида дипломатия муносабатларини ўрнатишнинг аниқ вақти белгиланмаган бўлса ҳам, бу воқеа йил охиригача содир бўлади, деб хабар қилди Киодо Цусин. Ли Пэннинг гапларига қараганда, Хитой бу масалани Сингапур ҳукумати ихтиёрига ҳавола қилади.

Ли Пэннинг Сингапурда бўлиши Хитой ҳукумати бошлиғининг сўнгги тўққиз йилдаги биринчи ташрифидир.

●

БРЮССЕЛЬ. Америка Қўшма Штатларининг Бельгия пойтахтида турган давлат секретари Ж. Бейкер СССР элчиси Н. Н. Афанасьевскийни қабул қилди ва у орқали СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе учун Шимолий Атлантика уюшмаси кенгашининг ташқи ишлар министрлари даражасида Форс кўрфазидаги тангликка бағишланиб бу ерда ўтказилган махсус сессияси тўғрисидаги ахборотни топширди.

Давлат секретари рўй бераётган воқеаларга Американинг муносабатини баён этди. Совет томони Форс кўрфазидаги ҳозирги вазият янада каттароқ ҳарбий можарога айланишига йўл қўймаслик учун сарфланаётган куч-ғайратларнинг муҳимлигини таъкидлади.

●

НЬЮ-ЙОРК. АҚШдаги етакчи оммавий ахборот воситалари Ироқ Қувайтга бостириб кириши муносабати билан Саудия Арабистонига олиб келинаётган Америка қўшинларининг ҳаракатларини ёритиш учун у ерга журналистлар киритилишини талаб қилмоқда. Улар Пентагон 1986 йилдаёқ ҳарбий ҳаракатларни ёритиш учун журналистлар гуруҳини тузишга рози бўлганлигини, бунда махсус журналистлар гуруҳи махфийликнинг барча зарур талабларига риоя этишлари шарт қилиб қўйилганлигини эслатмоқдалар. Бу ишда энг катта ахборот агентликлари, телевидение ва радиокомпаниялари, газета ва журналларнинг репортерлари навбатма-навбат қатнашишлари мумкин бўлур эди. Бу қарор расман бажарилган эди, лекин журналистлар ўз қаламларини ҳалигача ишлатганлари йўқ. Америка репортёрларидан бирортасини Форс кўрфази соҳилларига йўл олган кемага ҳам чиқаришмади.

●

ОТТАВА. Канада Совет Иттифоқи ва Шарқий Европа мамлакатлари билан савдо-сотиқ имкониятларини кенгайтиришга ёрдам берадиган тадбирлар кўрди. Ташқи ишлар министри Жо Кларк ва ташқи савдо министри Жон Кросби қўшма мажлисда Канада компаниялари экспорт қилиш учун алоҳида рухсат олишлари зарур бўлган моллар рўйхати 40 фоиз камайтирилишини айтдилар. Кўплаб шахсий компьютерлар, телекоммуникация ускуналари ҳамда бошқа юқори технологияли молларни сотиш тақиқланмайдиган бўлди.

Баёнотда таъкидланишича, «бундай ўзгаришлардан мақсад Совет Иттифоқи ҳамда Шарқий Европа билан савдо-сотиқни кенгайтиришга кўмаклашишдан», Канада савдо-сотиқ доираларига «ҳозир у ерларда рўй бераётган қайта қуриш жараёнида янада тўлароқ қатнашиш» имкониятини беришдан иборат.

●

ВАШИНГТОН. АҚШ президенти Жорж Буш мамлакат стратегик нефть резервларидан фойдаланишдаги ўз ваколатлари муддатини узайтириш тўғрисидаги фармонга қўл қўйди. Ҳужжатга биноан, маъмурият бошлиғи шу йилнинг 15 сентябригача мазкур резервларни тасарруф этиш ҳуқуқини олади.

Президент тасдиқлаган қарорни АҚШ конгресси ўтган ҳафтада шоша-пиша қабул қилди. Чунки Ироқ Қувайт ҳудудига бостириб кириши натижасида Қўшма Штатларга нефть келтирилишига маълум даражада таъсир қилиш хавфи бор эди, маълумки ана шу нефть ҳисобидан мамлакатнинг энергияга бўлган кўпгина талаблари қондирилмоқда. Гап шундаки, президентнинг ёнилғининг бу запасларини тасарруф этишдаги ваколат муддати 15 августда тугайди, қонун чиқарувчилар эса сентябрь ойининг бошларидагина таътилдан қайтиб келадилар.

Америка Қўшма Штатларида стратегик нефть резервлари араб мамлакатлари 70-йилларда нефть эмбаргосини қўлланганликларига жавобан ташкил этилганди. Ҳозир Қўшма Штатларда Техас ва Луизиана штатларининг соҳил бўйларида 20 миллиард доллардан ошадиган 580 миллион баррелга яқин хом нефть сақланмоқда.

●

МАНАГУА. Сандиночиларнинг касаба уюшмалари Никарагуада янги ижтимоий можаро чиқаришга уринаётганлари йўқ, улар ҳал этилмаган иқтисодий муаммолар муносабати билан мамлакатда тобора кучайиб бораётган танглики бартараф этиш йўлларини ҳукуматга кўрсатиб беришга ҳаракат қилишмоқда. Меҳнаткашлар миллий фронтининг раиси Лусно Хименес бу ерда журналистлар билан учрашувда шуларни маълум қилди. Меҳнаткашлар миллий фронти июль ойида давлат хизматчиларининг умуммиллий иш ташлашини уюштирган, натижада жумҳуриятда кескин ижтимоий танглик юзага келганди.

Хименес ҳукумат меҳнаткашлар миллий фронти билан тузилган ва июль иш ташлашларига хотима берган битимни бажармаётганлигини айтди. Ҳукумат у билан янги иш ташлаш учун шароит яратишга ҳолисона кўмаклашмоқда, иш ташлаш ўтказиладиган бўлса, у аввалги ойда бўлган иш ташлашга нисбатан янада каттароқ кўлам касб этиши мумкин.

(ТАСС).

РУС ТИЛИ ДЎСТЛАРИ

Вавилон минорасини қуриш чоғида тилларнинг ўзгариб, одамлар бир-бирини тушунмай қолганлиги тўғрисидаги афсона кулфат рамзи сифатида асрдан-асрга ўтиб келмоқда. Ҳақиқатан ҳам, парвардигор жазоламоқчи бўлса, ақл-идрокдангина эмас, бошқаларни тушуниш ва сени бошқалар ҳам тушунишидан маҳрум қилиб қўяди. Рус тили эса тарихан маълум халқларнинг алоқа воситасигина бўлиб қолмай, бирлаштирувчи тил эканлигидан, уни ер куррасининг олис жойларида ҳам эшитиш мумкинлигидан фахрланишга ҳақлимиз. Рус тилининг ана шу вазифаси рус тили ва адабиёти ўқитувчиларининг VII халқаро конгрессида бир ҳафта давомида муҳокама қилинади.

Анжуман 11 август куни Кремлда иш бошлади.

Умумбашарий қадриятларнинг устунлигига асосланган янги сиёсий тафаккур совет жамиятини қўшниларга очиқ қилиб қўйди. Қайта қуриш кўпларни «ер юзининг олтидан бир қисмини» ўзи учун қайта кашф этишга мажбур қилди. Москвада тўпланган рус тили дўстлари — салкам юз давлат вакиллари мамлакатимиз тарихи, маданияти ва ҳозирги турмушига қизиқишни кўп жиҳатдан қаноатлантиришга ёрдам беради, деб таъкидланди конгрессни очиш чоғида.

Биринчи мажлиснинг бошланишида СССР Президенти М. С. Горбачевнинг конгресс қатнашчиларига табриги ўқиб эшиттирилди.

СССР Министрлар Кенгашининг раиси Н. И. Рижков тўпланганларни Совет ҳукумати ва анжуманнинг ташкилий комитети номидан табриклади. У конгресс қатнашчиларининг ижодий фаолияти фақат билимларни тарқатишга хизмат қилиб қолмай, халқларни бир-бирига яқинлаштиришга, уларнинг ҳамжиҳатлигига, бир-бирларига қизиқиш билан қарашларига ёрдам беради, деб таъкидлади. Бу эса ҳозирги пайтда умумбашарий тараққиётнинг, жаҳон маърифати тараққиётининг, урушларсиз ва зўравонликсиз дунёни барпо этишнинг муҳим шартларидир. Совет ҳукуматининг бошлиғи конгресс рус тили соҳасидаги тилшунослар фаолиятида муҳим илмий воқеа бўлиб қолади, деб умид билдирди.

Учрашув қатнашчилари бир ҳафта давомида қизғин иш олиб борадилар. Тажриба алмашиш, янги методологияларни излаш, замонавийлик жиҳатидан тилнинг ҳозирги ҳолатини тадқиқ этиш, буларнинг ҳаммаси секцияларда ва давра суҳбатларида батафсил муҳокама қилинади. Анжуман делегатлари учун хилма-хил маданий программа ҳам тузилган.

(ТАСС).

ҚИШЛОҒИМИЗ КИШИЛАРИ

ҚИР СОҲИБҚИРОНИ

I.

Бўтақора адирларига баҳор эрта келади. Лолақизғалдоқлар дув очилади-да, ўркач-ўркач қирларга алвон гилам тўшайди, нигоҳларни яйратади, дилларни энтиктиради. Бу ҳолат гўзалликка лоқайд одамда ҳам беихтиёр ширин туйғу уйғотади. Йўқ, Юнусали ака гўзаллик шайдоси бўлиб адирга чиқмаган. У саратон жазирамасини ҳам, юзларни қорайтириб, чатнатиб юборувчи адир шабадасини ҳам, қишлоқдан олислик машаққатини ҳам билар ва яхши ҳис қилар эди. Уни ҳамият адирга етаклади, қалбидаги кенгликларга интиқлик шу томон чорлади, билакларига куч ато қилди.

Орол қишлоғининг каттасидан кичигигача Юнусали акадаги қатъият ва самимиятни қадрлашади, ҳалол, пок меҳнат кишиси сифатида тан олишади. Энг муҳими, у ўзи ҳам, бошқаларни ҳам алдамай ишлашга одатланган. Қийинчиликлардан зорланганини, ютуқлардан ҳаволаниб кетганини эслаш қийин.

Мана шу лаҳзанинг ўзида, одамлар тонг уйқусининг ширинлигидан лаззатланаётган пайтда бўлим идораси олдидаги пайкалда пастдан юқорига ўрлаб, ғўза оралаб бораяпти. Субҳи содиқ, қуёш кўринишига анча бор. Қирда чайқалаётган мажнунтол остидаги чорпояга оҳорли тўшаклар тўшалган. Ёнгинасида шилдираб сув оқаётир. Ариқ лабида садарайҳон чайқалиб хуш бўйини таратади. Қайси қирга қараманг биронта жонзот кўринмайди. Ҳаҳ, тинчимас одам-а, шу чорпояда сен ҳам бошқаларга ўхшаб лоақал тонг саҳарда бироз ҳордиқ чиқарсанг бўлмайдими, дегинг келади.

Юнусали ака шу майдондаги ғўза гул кўрсатганини кечаёқ билган. Лекин ғўза оралаб, биринчи гулни кўришга ошиқмади. Ўша куни ҳам қирда тунаб қолди. Барвақт туриб, юзқўлини ювиб покланди. Дили равшан. Шундай пайтда биринчи гулни зиёрат қилгиси келди. У битта эмас эди. «Кўз тегмасин» дея ичида ният қилди. Асфальт йўлнинг нариги четидаги қиядаги ғўзалар ҳам қийғос гулга кирибди. Юнусали ака навбатдаги қирга кўтарилди. Энг баланд жойдаги майсазорга ёнбошлади. Олис-олисларда тобора равшанроқ кўриниб келаётган қишлоқларга суқ билан боқаркан, ютиниб қўйди. Ҳўў, ана, ўзи туғилиб ўсган қишлоғи — Орол. Ёнгинасидаги кўҳна Бутақора. Ана у ялтираб кўринаётган Андижон — Пахтаобод йўли. Кечагина шу йўлларда чанг, тўзон кўтарилиб турарди. Юнусали аканинг болалиги худди шу йўл ёқасида ўтган. Умр ҳам ўтаверар экан. Ўша кўча чангитиб юрган Юнусали бугун ўн фарзанднинг отаси, Андижон районидаги Ленин номли совхознинг адирдаги иккинчи бўлими

II.

бошлиғи, вилоят танийдиган, қадрлаётган деҳқон.

Ҳа, умр ўтаверар экан, Кўз очиб юмгунча шунча йиллар ўтиб кетибди. Мана, олтмишни ҳам қоралаб қолди. Ўзи шу тутқич бермай ўтиб бораётган йиллардан нима олиб қолди. Юнусали аканинг ўзи нималар берди шу йилларга? Йўқ, ёлғиз қолган пайтларда ўтган умр ҳақида ўй суриш унгагина хос эмас. Ҳаммада ҳам шундай бўлади. Ғойибона саволлар келади, кимдир одил сўроқ қилади. Одам боласи шундай пайтда кўпроқ тўғри гапиришга, ростини айтишга ҳаракат қилади. Бу қарилик аломати эмас, имон билан вақти-вақти бақамти келиш онларидир.

Юнусали ака ўқишни орзу қиларди, лекин имкони бўлмади. 30-йилларнинг қаҳатчилиги, ундан кейин уруш, қимматчилик, бошоқ териб, атала ичиб кун кечирилган йиллар... У мурғак болалигидаёқ далага чиқди. Кейинчалик тракторчиликка ҳавас қўйди. Тракторга сув ташиди, ёрдамчи бўлди, хуллас шу касбни маҳкам ушлади. Ўша пайтларда 15—16 ёшли боланинг трактор бошқаришини ҳамма ҳавас қиларди. Колхоз раҳбарлари унга трактор беришди. Ўн йилдан зиёд механизаторлик қилиб бирор марта танбеҳ эшитмади. 70-йилларга келиб машинада пахта тера бошлаганида унинг номи вилоятга танилди, номдор механизаторга айланди.

Юнусали аканинг яна бир одатини ҳамқишлоқлари жуда қадрлашади. У сира иш танламаган. Лекин топширилган юмушни мутахассислардан ҳам зиёда уддалаб келган. Техника хавфсизлиги инженери бўлди, колхоз совхозга айлантирилгач, инженерлик қилди, беш йил бригада бошлиғи бўлди, фермани бошқарди. У билан бирга ишлаганлар ҳалиҳали уни ҳавас қилишади, гап билан эмас, қўл билан ишлайдиган одам, дея таъкидлашади. Юнусали ака ҳаётида нимаики яхшилик кўрган бўлса, ҳалол меҳнати туфайли шундай эъзозга сазовор бўлиб келаётир.

1985 йилнинг эрта баҳорида Бўтақора адиридан ўзлаштирилган ерда ҳосилдорликни кўтариш масаласи узоқ муҳокама қилинди. Ҳар хил фикрлар ўртага ташланди. Кўпчилик Юнусали Ҳайдаровдан бўлим бошлиғи бўлишни илтимос қилди. Сабаби унга ишонишарди. Жон-дилини бериб ишлашини неча йиллардан бери ўз кўзлари билан кўриб келишарди. Асосий гап Юнусали аканинг розилигида қолди. Ахир уям катта рўзғор бошлиғи, ёши ҳам бир ерга бориб қолган одам. Қишлоқдан чиқиб олис адирга бориб ишлаш учун жисмоний бақувватлик, ирода, энг муҳими, кимсасиз қирларга, меҳр қўйиш талаб

III.

қилинарди. Юнусали ака ер чизиб, ўйланиб ўтирмади: «Қани яна бир бел боғлаб ишласак ишлабмиз-да», дея ўша кунданоқ адирга чиқиб кетди.

Дастлабки йил осон кечгани йўқ. Сув, техника, ишчи кучи масаласи анча қийнади. Юнусали ака иложи борича вақтинчалик бўлса ҳам одамларга дурустроқ яшаш шароити яратиб беришга ҳаракат қилди. Тик қияликларда ғўза ўстириш, ҳосил кўтариш машаққатини тасаввур қилиш қийин эмас. Юнусали ака ҳаммасига бардош берди. Энг қийин пайтларда деҳқонлар ёнида уларга ишончли суянчиқ бўлиб турди, руҳларини кўтариб, ишончларини мустаҳкамлай олди.

Табиат табиат-да. Ҳеч кимга бўйсунмайди. Тўлғонгиси келганда тўлғонаверади, бору йўқни баробар домига тортиб кетаверади. Ғўзалар шоналаш арафасида турарди. Майдондаги кўчатлар бир текис, барқ уриб ўсарди. Юнусали ака бригадама-бригада кезиб чарчамасди. Барчани ҳушёрликка чақирар, айниқса суғоришда хатоликка йўл қўймаслик заруратини уқтирар, маслаҳатлар берар, ўзи ҳам уч-тўрт кунлаб қишлоққа тушмай қирдаги чайлада тунаб қоларди.

Ўша куни пешиндан кейин қишлоққа тушиб кийим-кечакларини алмаштириб келмоқчи эди. Бунинг устига онаси тушига кирибди. 80 ёшли Ойимхон буви ўғлидан ҳафароқ эмиш. Юнусали ака, кексаликда, онамнинг соғлиғи дурустмикан, дея ўйлаб қолди. Пешиндан кейин негадир оёғи тортмади. Қишлоққа тушишни эртаси кунга қолдирди.

Кечга яқин тим қора булут карвони бостириб келди. Булут гўё бир терак бўй баландликда туриб, осмондаги тўғонини очиб юборгандай бўлди. Жала бор-йўғи ўн беш минутгина қирларни шундай саваладики, шиддатли ёмғирдан бутун адир чангиб кетди. Жилғалардан сув оқа бошлади. Ҳаммаёқ қоронғулик қаърига тортилган. Юнусали ака бўлим идорасидан Абдушукур Нуралиев бригадаси жойлашган қирга интилди. Бригадир бошлиқ тўрт-беш сувчи капа ичида шалаббо бўлиб ўтиришарди.

— Одамлар тинчми? — халлослаб сўради Юнусали ака.

— Тинч. Тинчмиз, — жавоб қилди бригадир.

— Маҳаммаджон бригадасига ўтаман, — йўлида давом этди бўлим бошқарувчиси. — Ўша томонда чақмоқ узилгандай ўхшаб кетди.

— Биз сезмадик, — жавоб қилди Абдушукир. — Бироз сабр қилинг, жала тинсин, жон-жонингиздан ўтиб кетибди.

Юнусали ака маслаҳатга эътибор ҳам қил-

IV.

мади. Лойда сирғаниб, қадди эгилиб-букилиб нариги қирга интилди. У ерда ҳам одамлар тинч. Ундан Неъматжон бригадасига, кейин Ҳалимберди даласига ўтди. Одамларнинг бир қисми капаларда, бир қисми чала битган биноларда жон сақлашарди. Атрофни ваҳима босган. Юнусали ака қоронғу кечада ҳамма бригадаларни бирма-бир айланиб чиқди. Одамларнинг тинчлигини ўз кўзи билан кўргандан кейингина кўнгли ўрнига тушди.

Ҳамма даҳшат эрталаб тонг ёришганда лоп этиб кўзга ташланди. Қаттиқ жала шоналаш арафасида турган ғўзадан асар ҳам қўймаган эди. Лекин қияликларда бир томчи ҳам сув тўхтамай жилғаларга оқиб тушганди.

— чигитни бошқатдан экмаса бўлмайди, — деди кимдир. Яна кимдир:

— Эрта туриб индиндан иш бошлаш керак, — деди.

— Индиндан ёппасига қайтадан чигит экишни бошлаймиз, — деди Юнусали ака ҳам кўпчиликка қўшилиб. У ортиқча ваҳима қилиб ўтирмади. Чунки, ваҳима ёрдам бермаслиги тайин. Бунинг ўрнига шошилинч иш бошлаш керак. Эртасигаёқ Юнусали ака бутун экиш техникасини адирга олиб чиқди. Тўрт кун ичида барча майдонларга чигит қайтадан экилди.

Юнусали ака ўша йили ҳафталаб қишлоққа тушолмай қирлар бағрида қолиб кетди. Кечасию кундузи бригадама-бригада кезар, одамларнинг кўнглини кўтарар, ҳатто областда биринчи бўлиш ниятини ҳам яширмасди. Одамлар ҳам унга ўрганиб қолишган эди. Бир кун кўришмаса сўраб—суриштириб қолишарди. «Мана кўрасизлар, бизга ёмғир эмас, хазина ёғди. Анжонда биринчи планни бажарамиз» дер эди комил ишонч билан. Агар ўша йилги область газетасини варақлаб «Теримни биринчи бўлиб бошладилар», «Областда биринчи», «Мажбуриятни уддалашди» каби сарлавҳалар билан босилган хабарларга назар ташласангиз ҳаммаси Юнусали ака Ҳайдаров бўлими ҳақида эканига ишонч ҳосил қиласиз. Ўша йили (1986) 10 центнер ўрнига 15 центнердан юқори навли пахта топширилиб, йиллик план 150 фоизга етказилди. Адирда меҳнат қилаётганларнинг юзлари ёруғ бўлганини айтмайсизми. Шундан бери Юнусали ака етакчилик қилаётган бўлим деҳқонлари ҳар йили планни областда биринчи бўлиб адо этиб келаётирлар. Бошқача айтсак, биринчилик бир беш йилликдан бери сақлаб қолинмоқда.

Бўлим пахтакорларининг бу йилги ниятлари ҳам яна биринчи бўлиш. Улар 445 гектар ерга чигит экишди. Ҳар қалай бу йил бало-ю қазолар юз бермади. Кўчатлар тўлиқ ва дуркун, текис ҳосилга кирди. Бўлим деҳқонлари 40 гектар ердаги маккажўхорини, 25 гектар майдондаги бедани, 33 гектарлик олма, ўрик, шафтоли, узумзорни меҳр қўйиб парвариш қилишмоқда. Хуллас, адир бағридаги бўлим катта рўзғорга айланган. 6 та пахтачилик бригадасининг ўз полизи, боғи бор. Барчасининг дала шийпонлари баҳаво қирларда қад кўтарган. Тўғри, бу баҳор ҳам осон кечгани йўқ. Дастлаб айрим майдонларни бир қадар ўт босди. Бироқ Юнусали ака таҳликага тушмади, одамларга ишонди, уларнинг лафзларини инобатга олди. Бир ҳафта ичида ўт босган майдонлар тозалаб чиқилди. Ҳозирги кунда

V.

бутун эътибор ҳосил тўплаш ойини қизғин меҳнат билан ўтказишга қаратилган.

Ўтган йилдан бошлаб Юнусали ака Отчопар адирида деҳқончилик қилаётир. Яна бўлим бошқарувчиси, яна тиниб-тинчимас ўша Юнусали ака қирма-қир дала кезаётир. Унинг оиласини айтмайсизми, ҳавас қилса арзигулик хонадон. Етти ўғил, уч қизнинг бир-бирларига бўлган меҳр-оқибатларидан Юнусали аканинг боши осмонда. Умр йўлдоши Кумушхон ая бўлса донгдор пиллакор, кўпмингкилограммчи теримчи. Беллашувда анча-мунча ёшларни йўлда қолдириб кетаётир. Ўғиллари Алижон билан Каримжон механизатор, Абдурасул билан Режавали шофёр. Юнусали ака беш келинли, икки куёвли бағри бутун ота. Айниқса байрам кунларида, бутун оила аъзолари жам бўлган дақиқаларда бу хонадоннинг файзи шуқуҳи ҳар қандай кишининг ҳавасини келтириши табиий.

Гапни Юнусали ақани тонг чоғида қирдаги майсазорда ёнбошлаб ўй сураётган лаҳзасидан бошлаган эдик. Қуёш ҳали ҳам бош кўтаргани йўқ. Салқин тонг шабадаси эсиб турибди. Қирларда гўзаллик, қирларда сукунат, қирларда янгроқ ҳаёт жозибаси. Қишлоқ йўлида енгил машина кўринди. У худди мана шу қирларга келиб қадалувчи асфальт йўлдан юқорига қараб шитобли келаётир. Юнусали ака сергакланди. Машина тобора яқинлашмоқда. Ие, ўзининг «Волга»сига ўхшаяпти-ку. Ҳа, ўша. Тинчликмикан? У қирдан йўл томон тушиб кела бошлади. Рулдаги Абдувалимикан, Режавалимикан? Ҳозир етиб келишади.

Машина бўлим идораси қад ростлаган қирга чиқиб келганида Юнусали ака ҳам етиб келди. Машинадан қомати бироз эгилиб қолган Ойимхон буви эҳтиёткорлик билан тушди. Кенжатой набираси Назирахон бувисининг қўлтиғидан ушлаб мажнунтол тагидаги чорпояга етаклаб бораётир. Юнусали ака ўзини босиб туролмади:

— Ёпирай... ёпирай... ойи, ўзингизмисиз?

— Ўзимман болам, ўзимман. Ҳалиям ёшлик қилар экансан-а? Ҳеч бўлмаса икки-уч кунда бир тушиб тургин-да.

— Уч-тўрт кундан кейин бўшаб қоламиз, кейин...

— Қўй-э, ўша кейиннингни. Хаёлим нималарга бормайди. Ҳар куни кўзим кўзингга тушиб турмаса чидамайман ахир, болам.

Ойимхон буви ўғли Юнусалининг пешонасидан ўпди, юзларини силаб-сийпалади. Нафасини ростлаб, хира кўзларини кенгликларга тикди:

— Шу қирларнинг ҳаммасини сизлар кўкартиряпсизларми?

— Ҳа. Ҳаммасини биз кўкартиряпмиз, ойи.

Ойимхон, бувининг олис-олис кенгликларга тикилган нигоҳларида ёш қалқди. Бу меҳр ёши эди. У ўғлига қайта-қайта тикиларкан, тўлқинланиб деди:

— Бўйларингдан ўргилай. Ўзингни ҳам аягин болам. Қара-я қорайиб кетибсан. Кўргим келиб чидаёлмадим, сен буни тушунмайсан.

Она билан ўғил бир-бирларига тикилиб қолишди. Қир устида пайдо бўлган қуёш уларнинг устидан зар сочиб юборди.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ДАВЛАТ КОМИССИЯСИДА

СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари В. Х. Догужиев раислигидаги давлат комиссиясининг Симферополда ўтган сайёр мажлисида СССР ҳукуматининг «Қрим татарларнинг Қрим вилоятига қайтиб келиши билан боғлиқ масалаларни ҳал этишга доир биринчи галдаги чора-тадбирлар тўғрисида» шу йил 11 июль қарори бажарилишини йўлга қўйиш масалалари муҳокама қилинди. Ушбу тадбирларда шу йил 1 июнгача Қрим вилоятига кўчиб келган 8,4 минг оилани жойлаштириш, 1991 йилда 80 минг квадрат метр уй-жойни фойдаланишга топшириш, умумтаълим мактаблари, болалар боғчалари, поликлиникалар, шифохоналар ва ижтимоий соҳага қарашли бошқа иншоотларни қуриш кўзда тутилади. Қайтиб келаётган аҳолини келгуси йилнинг охиригача ишга жойлаштириш учун салкам 10 минг иш жойи ташкил этиш мўлжалланади. Қурилиш ташкилотларининг ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш, Қрим вилояти агросаноат комплекси ривожланишини таъминлаш мўлжалланмоқда.

Қарорда қрим татарларнинг Қрим вилоятига қайтиб келиши ихтиёрийлик асосида, ташкилий ҳамда давлат дастурида белгиланган тартиб ва муддатларга мувофиқ тарзда амалга оширилиши кераклиги таъкидланади.

Давлат комиссиясининг мажлисини тайёрлаш учун вилоятга иттифоқдош жумҳуриятлар ва Украина ССР идораларининг мутахассислари, қрим татарларнинг вакилларидан иборат ишчи гуруҳлар келдилар. Ана шу гуруҳлар уй-жойлар ва бошқа ижтимоий иншоотлар қуриш масалалари (жумладан, келаётганларни жойлаштириш, якка тартибда уй-жойлар қуриш учун ер ажратиш, прописка масалалари, якка тартибдаги қурилишни моддий ва молиявий ресурслар билан таъминлаш имкониятлари)ни қурилиш комплексини ва бинокорлик материаллари саноатини янада ривожлантириш, қайтиб келаётган аҳолини ишга жойлаштириш учун иш жойлари ташкил этиш йўлларини муҳокама қилдилар.

Давлат комиссиясининг аъзолари қрим татарлар жам бўлиб яшайдиган районларда, улар яшаш учун кўчиб келаётган аҳоли пунктларида бўлдилар.

Давлат комиссияси Қрим вилояти ва Украина ССРнинг совет ва хўжалик идоралари белгиланган энг муҳим тадбирларни амалга ошира бошлаганликларини таъкидлади. Ҳозирги вақтгача вилоятга тарқоқ ҳолда салкам 90 минг қрим татар қайтиб келди. 1989 йилнинг ноябридан бошлаб 9,3 минг оила жойлаштирилди, бундан 4,5 минг оилага ер ажратилди, 3,6 минг оила уй сотиб олди, 1,2 минг оилага давлат ва идораларга қарашли уй-жой фондидан квартиралар берилди. Келгуси йилдан бошлаб якка тартибда уй-жой қуриш билан бир қаторда давлат маблағлари ҳисобидан ҳам уй-жойлар барпо этишни бошлаб юбориш мўлжалланмоқда.

Айни вақтда жумҳуриятда ва вилоятда СССР Министрлар Советининг юқорида тилга олинган қарорида белгиланган топшириқларни бажаришнинг аниқ режаси йўқлиги, қурилишни моддий-техника ресурслари билан таъминлаш масалалари зарур даражада ишлаб чиқилмаганлиги муҳокама чоғида маълум бўлди. Қрим татарлар вилоятга ҳамон тарқоқ ҳолда кўчиб келаётганликлари ва улар ўзбошимчалик билан ерларни, жумладан колхоз ва совхозларнинг хўжалик оборотида бўлган ерларини эгаллаб олаётганликлари бу тадбирларни рўёбга чиқаришда қўшимча қийинчиликларни вужудга келтирмоқда. Қрим вилояти халқ депутатлари маҳаллий Советлари, корхоналарнинг меҳнат жамоалари биринчи галдаги тадбирларни рўёбга чиқаришга оид ишга ҳамон етарли даражада жалб этилмаган.

Ҳукумат тасдиқлаган биринчи галдаги тадбирларни амалга ошириш учун аввало халқ депутатлари маҳаллий Советларининг, хўжалик ташкилотларининг ишини кучайтириш талаб этилади. Шу мақсадда давлат комиссияси Украина ССР Министрлар Советига ва Қрим вилояти ижроия комитетига қрим татарларни Қрим вилоятида жойлаштириш схемасини ишлаб чиқишни жадаллаштириш ва кўчиб келишни хоҳловчи оилаларни белгиланган жойлар билан таништириш учун ер участкаларини олдиндан ажратиб қўйишни таклиф этди. Уй-жойлар ва бошқа ижтимоий объектлар барпо этиш учун маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва махсус қурилиш ташкилотлари, жумладан қрим татарлардан иборат қурилиш ташкилотлари тузиш мўлжалланмоқда.

Амалга оширилаётган ишларни яхшироқ мувофиқлаштириш мақсадида энг муҳим тадбирларни рўёбга чиқариш билан боғлиқ амадий масалаларни ҳал этишни кўзлаб, Қрим вилояти ижроия комитетида бўлинма ташкил этиш мақсадга мувофиқ, деб топилди.

Иттифоқ ҳукумати даражасида ҳал этиш зарур бўлган масалалар ва биринчи галда белгиланган тадбирларни моддий ва молиявий ресурслар билан таъминлаш масалалари аниқлаб олинди. Ҳудудидан қрим татар аҳолиси кўчиб кетаётган иттифоқдош жумҳуриятларнинг белгиланган топшириқларни бажаришдаги иштироки масалалари ишлаб чиқилмоқда.

Давлат комиссияси қайтиб келаётган қрим татарлар ўзбошимчалик билан, Қрим вилоятидаги Совет ҳокимияти маҳаллий идораларининг рухсатисиз ерларни эгаллаб олиш ҳолларига йўл қўйиб бўлмаслигини эътироф этди.

Қрим татарлар билан маҳаллий бошқарув идоралари ўртасидаги муносабатларда кескинлик рўй бераётганлигининг сабабларидан бири аҳолининг СССР Олий Совети қарорларини бажариш билан боғлиқ ишларнинг амалдаги аҳволидан ҳамда давлат комиссияси, УССР Министрлар Совети ва халқ депутатлари Қрим вилояти Совети ижроия комитети кўзда тутилган тадбирларни рўёбга чиқариш юзасидан ўтказаётган ишлардан етарли даражада хабардор эмаслигидадир. Ана шу ишни яхшилашга доир тегишли топшириқлар берилди. Давлат комиссияси аъзоларининг вилоят фаоллари ва қрим татар жамоатчилиги билан учрашувлари ўтказилди.

Давлат комиссияси Украина ССР План давлат комитети раисининг биринчи ўринбосари В. П. Поповнинг қрим татарларни Қрим вилоятига қайтариш давлат программасини ишлаб чиқишнинг бориши тўғрисидаги ахборотини маълумот учун қабул қилди. Украина ССР Министрлар Советига ва Қрим вилоят ижроия комитетига мажлисда айтилган танқидий мулоҳазаларни ва улар юзасидан тайёрланган лойиҳага оид таклифларни умумлаштириш ҳамда лойиҳани узил-кесил ишлаб чиқишда ана шу мулоҳаза ва таклифларни ҳисобга олиш вазифаси топширилди.

Давлат дастури лойиҳасини комиссиянинг навбатдаги мажлисида кўриб чиқиш мўлжалланади.

Хоразм вилояти Урганч ноҳиясидаги Калинин номли колхозда ижтимоий муаммолар муваффақиятли ҳал этилмоқда. Яқинда бу ерда кулолчилик цехи очилди. Унинг маҳсулотлари: товоқ, гулдон ва лаган нафақат район аҳолисига, балки Туркманистон ССР ҳамда Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти меҳнаткашларига ҳам манзур бўлаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Уста Маҳмуд Худойберганов ва инженер Фарҳод Ибодуллаев. 2. Сопол лаганлар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

МЕҲМОНДЎСТЛИК ҚОНУНИГА БИНОАН

Днепропетровсклик эр-хотин Самоварлар ўз фарзандлари хизмат қилаётган Озарбайжонга бориб келишди. Улар жумҳуриятда қисқа муддат бўлишларига қарамай, бу ўлкада шарқона меҳмондўстлик анъаналари ҳали ҳам давом этиб келаётганлиги ва авайлаб сақланаётганлигини ўз кўзлари билан кўрдилар.

— Озарбайжон диёрига қадам қўйишимиз биланоқ, — дейди Н. Самовар, —биз одамларнинг дўстона чеҳраларини кўриб жуда енгил тортдик. Чунки бу ерга келаётганимизда бизга эҳтиёт бўлишни айтишган эди. Бокуда эрим билан менга навбат кутмасдан поездга билет олишга ёрдам беришди. Ганжада мутлақо нотаниш одамлар автостанцияга кузатиб қўйишди. Ўғлимиз хизмат қилаётган Тауз районида бизни азиз меҳмонлардек кутиб олишди. Шу ерда яшовчи Илҳом Мусаев бизни ўз уйига жойлаштирди, тасодифни қарангки, у ўғлим Андрей билан бир батальонда хизмат қилган экан.

Қолаверса бу ерда бошқача бўлиши мумкин эмасди. Қишлоқ оқсоқоллари ўз юртдошлари, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Мардон Мусаевнинг украин халқининг меҳмондўстлиги, ғамхўрлиги тўғрисидаги хотираларини ҳали ҳам эслашади.

Эр-хотин Самоварлар қишлоқ аҳли билан хайрлашар эканлар, меҳмондўстлик учун миннатдорчилик изҳор қилишди.

— Биз Озарбайжон тўғрисида тарқатилган миш-мишлар ва ноҳолис ҳабарлар тасдиқланмаганидан хурсандмиз, — дейишди улар ТАСС мухбири билан суҳбатда. Ўғлимиз ҳақиқатан ҳам яхши ва бағри кенг одамлар ўлкасида хизмат қилмоқда.

Л. ШУЛЬМАН,
ТАСС мухбири.

ҚАТЪИЙ НОРОЗИЛИК

«Биз миллий сиёсатимиз муаммолардан ҳоли эмаслигини яхши тушунамиз. Бу мутлақо қонунийдир, зотан иттифоқимиз — мураккаб ва ривожланиб бораётган ижтимоий-сиёсий организм ҳисобланади», — деди КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби А. Рубикс. У Латвия-Белоруссия чегарасида бўлган дўстлик митинги қатнашчилари ҳузурида нутқ сўзлади. Бир гуруҳ латишлар бу ерда сал олдинроқ Латвия герби туширилган чегара устунларини бугунги расмий чегарадан тахминан бир ярим километр берида ўрнатган эди, бу билан «1939 йил чегараларида жумҳурият давлат мустақиллиги»ни «тиклаган эдилар», — деб хабар қилади жумҳурият газеталари.

Бундай иш қатнашчиларининг хатти-ҳаракатлари Белоруссиядагина эмас, қўшни жумҳуриятларнинг аҳолиси ўртасида ҳам кескин норозилик туғдирди.

А. Рубикс Болтиқбўйидаги уч жумҳурият раҳбарларининг масъулиятсизлиги Латвия коммунистларини ғазаблантирганлигини ҳам айтди. Бу раҳбарлар мазкур жумҳуриятларнинг вакиллари иттифоқ шартномасини тайёрлаш жараёнида қатнашишлари мумкин эмас, деб ҳисоблашаётганини ўз жумҳуриятлари халқлари номидан айтган эдилар. «Биз бу баёнотни сиёсий калтабинлик деб баҳолаймиз, у Европада тобора кучайиб бораётган интеграция жараёнларини инкор этади ва иттифоқ шартномасида қатнашишни хоҳлайдиган жумҳуриятлар ўртасидаги ҳамкорликда шубҳасиз қийинчиликлар туғдиради», — деб таъкидлади у.

(ТАСС).

ЗИЁКОР

— Қизим, менга достон китобларингдан бўлса бергин, набираларимга ўқитиб ҳузур қилай, — деди қария кутубхона мудирасига мурожаат этиб.

— Хўп бўлади, отахон, ҳозир топиб бераман.

Китобхон ва мудира ўртасидаги бундай ширин суҳбатни Қамаши районидаги Ленин номли колхознинг Бердали қишлоғида жойлашган кутубхонада ҳар куни эшитиш мумкин. Бу ерда Карши маданият билим юртини тамомлаб келган Қундуз Худойбердиева кўпдан бери ишлайди.

Зиёкор қиз ишлаётган нурхонада 5000 га яқин турли хил китоб мавжуд. Кутубхонага 400 киши расмий аъзо. Улар орасида турли ёшдаги ва касбдаги кишилар бор. Механизатор Т. Бердиев, ўқитувчи Қ. Бердиев, тарбиячи Ф. Режабова, сигирсоғар А. Хушвақтова, савдо ходими М. Эрназаровлар фаол китобхонлардир. Улар ёрдами билан турли хил тадбирлар ўтказилади. «Янги китоблар», «Эртаклар оламида», «Чет эл адабиёти» каби мавзулардаги кўргазмалар ва бурчаклар ҳаммани қизиқтиради.

Ў. ҚИЛИЧЕВ.

ТУРМУШ ЧОРРАҲАЛАРИДА

АРОСАТДА ҚОЛМАСИН АЁЛ

Боғ гўё атлас либосда. Турфа гуллар товланиб, улардан таралаётган анвойи ҳид кишига ажойиб кайфият бағишлайди. Гулкосага қўнган асалариларнинг бир нав товуши ҳам алланечук ёқимли.

Шу тобда боққа кириб келган қиз бу гўзалликка узукка кўз қўйгандек ярашиб кетди. Боши узра асаларилар парвона бўлаётган гуллардан даста тайёрлади. Уни бағрига босди. Кўнгли тўлмади чамаси, саралаб-саралаб яна узди. Қиз уни лабларига босди, сўнг сув тўла челакка жойлаб негадир жилмайди ва шошилганича боғдан чиқиб кетди. Шу кетганича у тун қорамтир чодирини ёпмагунича қайтиб келмади... Ниҳоят у боғ ичкарисидаги девор қаршисида пайдо бўлди. Нимадандир ҳайиқиб атрофга назар солар экан, юраги энтикди. Кимнидир бетоқат кутаётгани сезилиб турарди. Шу палла биров девордан ошиб боққа ўтди. Қиз хавотирланиб сўради:

— Шомурод, сизмисиз?

— Мен, Зебо, мен бу, — жавоб берар экан, қизнинг узатилган қўлидан ушлаб, майин сочларини силади. Шомуроднинг қайноқ ва аллақандай ёқимсиз нафаси қиз димоғига урилди. Бироқ у висолдан яйраб, қўланса ҳидга эътибор бермади. Фақат унинг кўзлари, шаҳло кўзлари роҳатли юмилди...

— Шомурод, эртага кетасизми? — майингина сўради қиз.

— Ҳа, эртага кетаман, Зебо. Икки йил кутишинг керак мени, чидай олармикансан?

— Нима, ишонмайсизми?

— Ҳар ҳолда, икки йил. Оз муддатми бу?!

— Албатта кутаман, Шомурод, — ишонч билан жавоб берди қиз.

— Кел, Зебо, сени ўзимники қилиб кетай. Хотиржам юраман,— деди Шомурод дангалига кўчиб.

— Айниманг. Тағин кетар жафоси хафалашиб қолмайлик.

Улар анчагача тортишишди...

Шомурод Зебонинг ёнидан ўша тунда хурсанд бўлиб қатди: энди Зебо фақат уники, ҳеч ким қўл теккиза олмайди. Ёшлик жўш уриб турган йигитнинг кўнглидан шу хаёл кечди. У дўсти Аҳмадни эслади. Зебо билан ораларида бўлиб ўтган воқеани Аҳмадга айтгиси келиб қолди. Собиқ синфдошларидан биронтаси уддалай олмаган ишни «дўндиргани»га мақтаниб роҳатлангиси келди. Шу хаёл билан у ҳовлиқиб уйига йўл олди. Ҳовлига кира солиб «ИЖ-Юпитер» мотоцикли томон юрди. Бир ҳолатда итара-итара ташқарига олиб чиққан эди, отаси пайдо бўлиб қолди.

— Ўғлим, бемаҳалда қаёққа кетаяпсан? — кексаларга хос мулойимлик билан сўради Шокир бобо.

— Аҳмаднинг ёнига бориб қайтмоқчиман. Уйга ўтгин, деган эди. Бормасам ҳафа бўлар, — деди Шомурод ёлғон ишлатиб. Шокир бобо ўғлини ҳафа қилгиси келмади.

— Яёв борсанг ҳам бўларди-ку, яқин жой. Эҳтиёт бўл, тағин қоронғуда бир фалокатга йўлиқиб юрма, — ўғлига истар-истамас рухсат бериб, ичкарига кириб кетди ота.

Шомурод бирпасда Аҳмадникига етиб келди. Эшигини қоқиб секингина овоз берди:

— Ухламадингми?

— Шомурод, сенмисан. Кир уйга, — таклиф қилди ўртоғи.

— Йўқ, кеч бўлди. Кириб ўтирмайман. Сен ўзинг бу ёққа чиқа қол.

— Эртага жўнайсанми? Кузатиб келамиз.

— Жонажон дўстимсан. Сенга бир сирни айтиб кетишим керак. Илтимос, Зебога кўз-қулоқ бўлиб юр.

— Шомурод, сенинг қайтишингга икки йил бор. Унгача қандай ўзгариш бўлади, ким билади, дейсан? Баъзи бир енгилтак аёллар эри билан ёнма-ён яшаб ҳам хиёнат қилишади. Мен сенинг Зебонгга нима қила оламан? Ўзига инсоф берсин.

— У энди меники, Аҳмад, Зебо билан бирга бўлиб қўйдим. Бировга айтиб юрма тағин.

— Наҳотки сўзларинг рост бўлса! Нима қилардинг булғаб? Яхши иш бўлмабди. Қайтанга сени соғиниб, келишингни кутиб юргани яхшимасмиди? Мен унинг атрофида юрсам, гап-сўз кўпаяди. Кечирасан, соқчилик қилишни бошқа бировга топшир. Мен удда қилолмайман. Фақат ҳафа бўлма, — деди Аҳмад жилмайиб.

— Кўрасан, у мени кутади. Жуда яхши биламан. Шундай бўлмаганда бошқа биров илиб кетиши турган гап эди. Энди юрагига ўзимдан бошқа ҳеч ким сиғмайди.

У хайрлашишни ҳам насия қилиб мотоциклга ўтирди. Жон ҳолатда тепкини босди. Мотоцикл шитоб билан юриб кетди. Асфальт йўлга чиқиб тезликни оширди. Негадир, уйи тўғрисига келганда ҳам тезликни пасайтирмади. Шамолдай учаётган мотоциклда важоҳатли ўтирганича уйи томонга назар ҳам солмай ўтиб кетди. Катта тезлик уни бир дамда анча узоққа элтиб қўйди. Ҳаво салқин эди. Ана шу ҳолат кайфиятини янада кўтарди. Унинг бармоқлари мотоцикл рулидаги тезликни оширувчи мосламани ўзига томон бурди. Шомуроднинг юзларига янада ёқимли шабада келиб урилди. У бундан роҳатланди. Шу кўйи тезлик ўлчагичга разм солди. Унинг миллари юз йигирма рақамини кўрсатиб турарди. Шомурод ҳали шу пайтгача мотоциклни бундай катта тезликда ҳайдамаганди. Бу ҳам ўзига яраша ғалаба эди. У тезликни пасайтирмоқчи бўлди. Бироқ, улгурмади. Мотоцикл тепага кўтарилди. Бу ҳолат шу қадар тез рўй бердики, Шомурод нима бўлганини англашга ҳам улгурмади. У фақат «тақ» этган қаттиқ товушни ва ўзини сопқондан отилган тош каби қаёққадир учиб кетганини ҳис қилди, холос. Шунда ҳам хаёлига ҳеч нима келмади. Ҳа, ўйлаши учун вақт қолмаган эди. Ҳеч ким билан видолаша олмади.

Ўша оқшом отаси уни излаб Аҳмаднинг ёнига борганини ҳам, нотаниш кишилар касалхонага олиб боришганини ҳам билмади. Фақат шугина эмас, бу мураккаб ҳаётнинг ўзига яраша қонуниятлари борлигини ҳам билмаганича барча таниш-билишларни ғам-аламга ташлаб, бу оламдан кўз юмди. Ота бечора ўғлининг дарагини саҳарда топди. Мурдасини кўриб: «Нега боришга рухсат бердим», — дея ўкириб-ўкириб йиғлади. Онаси Карима хола эса оламни бошига кўтариб фарёд урди...

Зебони айтмайсизми? Энди яшайдими, яшамайдими — барибир эди. Зебо бошига тушган бу фалокатдан гангиб қолди. У ҳаётда ота меҳридан бенасиб бўлиб улғайди. Шунданми, кўнгли ўксик ўсди. Онаси Ойбиби опа узоқ вақт кўрпа-тўшак қилиб ётди. Ўшанда оиланинг оғир-енгили қизнинг зиммасига тушди. Шунда ҳам у бугунгидай гангиб қолмаган эди. Эндигина ойиси шифо топиб ишлай бошлаганди. Зебонинг йигитлар юрагига олов ташлаб, тўлин ойдай тўлишиб юрган пайти эди. Бироқ у ҳеч иккиланмай Шомуродни танлаган эди. Фалокат оёқ остида деганлар. Ҳаёт уни ҳам Зебога кўп кўрди. Қиз йиғлашга ҳаракат қилар, аммо кўзларига ёш келмас эди. Нима қилиш керак? Хаёлининг адоғи йўқ. Ёлғиз ўзи у хонадан, бу хонага ўтар, нима қилиши кераклигини билолмай хуноби ошарди. Шунча яшаб не яхшилик кўрибдики, индамай гунг-соқов булиб умр кечираверса. Шомурод ҳам ўша оқшом сира қўймади. Устига устак ичиб олган эканми, Зебонинг кучи етмай қолди. Бўлмаса бундай шармандаликка сира йўл қўймас эди. «Бузуқ қиз!» Зебо бу тавқи лаънатни қандай кўтариб яшайди. У шу ўй билан ошхонага кириб тимирскиланиб алланиманидир излади. Сўнг излаган нарсасини топди шекилли, челак кўтариб чопқиллаб кетди. Ҳеч нима фурсат ўтиб-ўтмай қайтиб келди. Қўллари титраганча бир челак суюқликни ўз бошидан қуйиб юборди. Сочлари ҳам, қўйлаги ҳам ҳўл бўлди. Кейин аллақандай хавотирда чўнтагидан гугуртни олиб умидсизлик билан ёқди ва қўйлагининг этагига теккизди. Бирданига гув этиб олов кўтарилди. У бирпасда Зебонинг сочларига қараб ўрлади. Куйган тери ҳиди ҳавони тутиб кетди. Шунда Зебо чидай олмади. У олдинга қараб югурди. Олов яна ҳам кучайди. Қиз нимагадир суриниб юзтубан йиқилди. Олов озгина сусайгандай эди.

Зебонинг жонига шу ердан ўтиб бораётган Аҳмад оро кирди. У симга ёйиб қўйилган кўрпани олиб Зебони унга ўради. Кейин юзини аста очиб қўйди. Кўрпанинг у ер, бу ери тутаб ёнаётган бўлса-да, бироқ гувиллаб турган олов ўчган эди...

Оғир аҳволда қизни район касалхонасига олиб келишди. Бир неча кун у гоҳ ўзига келиб, гоҳ ўзидан кетиб алаҳсираб ётди. Шифокорлар елиб-югуриб дори-дармон қилишди. Қиз ўзига кела бошлади. Кўзини очиб ёнма-ён ётган Ойсулув деган аёлнинг куйиб кетган юзларига кўзлари тушгандагина оғриқни бир дам унутди. «Наҳотки менинг юзларим ҳам шундай хунук бўлса» — хаёлидан яшин тезлигида шу фикр ўтди. Аслида қизнинг юзлари уникидан ўн чандон ортиқ куйган эди.

Зебо биринчи бор ойнага қараганда яна хушини йўқотди... Кейинчалик Ойсулув опа билан танишиб олди. У бечора ҳам ўзига ўт қўйган экан. Қиз сабабини суриштириб ўтирмади. Бир куни у ўзи айтиб берди...

Ойсулув опанинг жуфти ҳалоли ва икки яшар қизалоғи бор экан. Улар бахтиёр ҳаёт кечирилаётган кунларнинг бирида ишдан келаётиб ўткинчи «Жигули»га ўтириб қолибди. Машинадагилар сал юриб Ойсулув опанинг ёлворишларига қарамай, Обул кўп томонга олиб қочишбди. Кимсасиз қамишзорга етиб келганда тўхтаб, аёлнинг қаршиликларига қарамай босқинчилар ўз муддаоларига эришишибди. Безорилар уни қамишзор ичига ташлаб қочиб қолишибди. У қийин аҳволда алламаҳалда уйига зўрға етиб келибди. Оч қолган қизалоғини сут билан тўйдириб бўлиб, кейин устига керосин қуйиб гугурт чақиб юборибди. Бечара аёлда ноҳақликка қарши шундай исён кўтаришдан бошқа иложи қолмаган эди. Яхшики, ўша дақиқа турмуш ўртоғи Маъруфжон келиб, ёнаётган оловни ўчиришга улгурибди.

— Эрим ҳали бўлиб ўтган гапларни билмайди, Зебохон. Бироқ унга барибир бор ҳақиқатни айтишим керак. Маъруфжон— яхши йигит. Эшитса нима қиларкан?.. Бизга мактабда илгари ҳамма жойда ҳақиқат бор, ҳамма жойда адолат ҳукмрон, деб миямизга сингдиришган. Ҳаёт ҳақиқатини биздан яширишган. Шунинг учун ҳам ҳаммага ишонч билан қараб келганмиз. Шу руҳда тарбиялanганмиз. Лекин ҳаётда ундай эмас экан. Улар бор гапни яширмай айтганларида-ку, биз ҳам бу йўлда алданмас эдик. Мактабдан ана шундай тоза дил билан чиқамиз-у ёлғончи ёки фирибгар, ё бўлмаса зўравонга учраб, хонавайрон бўламиз. Биз фақат яхши тарбия олганмиз. Ёмон ҳолатга тушсак, гангиб қоламиз,— деди Ойсулув опа ўз бошидан ўтганларни сўзлай туриб.

Зебо ҳам кечмишини сўзлаб берди.

— Мен жазоимни олдим, — деди хўрсиниб,—Энди ҳушсурат йигит тугул, ҳаётдан умидини узган хаста киши ҳам юзимга узоқ қараб туролмайди. Ҳеч ким мени ортимдан ҳеч қачон «бузуқ қиз», деб айта олмайди. Бокиралар учун покликдан улуғроқ эҳсон йўқ. Иффатини поймол этганлар ҳамиша жазога тортилган. Бир пайтлар уларни қип-яланғоч қилиб кўчага ҳайдашганлари тўғрисида эшитганман. Номус учун хонга бўйсунмай ўлимига рози бўлган қанча-қанча қизлар тўғрисида ёшлигимда китоблар ўқиганман. Ойсулув опа, мен ёмон адашдим. Бундай бўлишини қайдан билибман? Шунинг учун ўзимга ўзим ҳукм чиқариб, ўлим жазосини раво кўрган эдим. Бўлмади: менга халал беришди...

Шу пайт хонага ҳамшира кириб:

— Сизни қутқарган йигит келди, кирсинми? — деди.

Зебо жавоб бермасданоқ елкасига оқ халат ташлаб олган Аҳмад кириб келди.

Уларни хонада ёлғиз қолдиришди. Аввали гаплари унча қовушмади. Аҳмад ўз туғишган синглисидай меҳрибонлик билан термулиб:

— Зебо, мана сенга ғоз мойи ва облепиха топиб келдим. Юзларингга суртсанг, шифо бўлади. Мени айтди дерсан, ҳеч нима кўрмагандай бўлиб кетасан, — деди тасалли бериб.

— Раҳмат, Аҳмад, сенга ҳаммаси учун... — деб, қолган сўзларини гўёки йиғи билан баён қилмоқчидай додлаб юборди. Ҳар қанча уринмасин Аҳмад уни анчагача овута олмади.

Турналар иссиққа талпинганидай аёл зоти ҳам ширин сўзга талпиниб яшайди. У табиатан шундай яралган. Демак, у ҳеч қачон ўткинчи ҳирс, ёлғон ва ғирромликлар қурбони бўлиб, аросатда қолмасин. Аросатда қолдими, тамом — унинг сўлгани. Сўлган гулни эса хазондан фарқи йўқ. Руҳан эзилган, таҳқирланган аёл ҳам ўзини нокерак ҳисоблайди. Шундан кейин унинг кўзига бир челак ёнилғи ва гугуртдан бошқа нарса кўринмайди.

Давлатмурод САЪДУЛЛАЕВ.

ТАБАССУМ

ҲОЛВА

— Ҳой, мирза, — деди Робинжон ҳамшаҳарини учратиб, — «Комсомольская правда»нинг кечаги сонини ўқидингми!

— Ия, шунақа газета ҳам чиқадими!

— Ғирт саводсизсан, десам, жириллайсан. Чиққанда қандоқ! Ҳамма нарсанинг авра-астарини ағдариб, оқини оқлаб, қорасини қоралаб чиқади.

— Йўғ-ей, бунақаси бўлган эмас, бўлмайди ҳам.

— Ёлғон гапирсам, босган изим ортимда қолсин. Мана, ўқи, — Робинжон ҳамшаҳарига газетанинг 10 март сонини тутқазди ва ўзи белгилаб қўйган мақалага панжасини ниқтади.

— СССР Статистика давлат комитетидан хабар қилишларича, — ўқий бошлади дўсти. — 1989 йилда давлатимиз спиртли ичимликлар сотишдан 51 миллиард сўм фойда кўрган. Бир литр арақ тайёрлаш давлатга 40 тийинга, вино—1,30 сўмга, коньяк — 5,50 сўмга, шампан виноси —1,60 сўмга тушган. Ёпирай, шаҳримиздаги спиртли ичимликлар сотишга ихтисослаштирилган магазин мудири 9,20 сўм турадиган бир шиша арақни 11 сўмдан сотганида: «Савдогарлик ҳам эви билан-да», — деган эдим. Демак, унинг қаллоблиги ҳолва эканда-а!

ҚУЮШҚОНДАН ЧИҚИБ

— Бува, сиз олмончани биласиз-а!

— Йўқ, бўтам, билмайман. Нима, шунақа тил ҳам бормикан!

— Ия, мактабда беш йил немисча ўрганувдим, демабмидингиз!

— Девдум, бўтам.

— Ҳозир ўша сўзни олмонча дейиш керак экан. Мана, газетада битта олим ёзибди.

— Демак, олимлар ҳам қуюшқондан чиқиб, бизга учинчи марта савод ўргатмоқчи бўлишаяпти, чоғи.

БИЛАМИЗ

— Ия, исмингиз ғалати экан-ку. Бузоқ, яъни сигирнинг боласи.

— Кечирасиз, мен сигирнинг эмас, одамнинг боласи— Бўзоқман, тушунарлими!

— Йўқ, биродар. Қўй кўрмасак ҳам, қий кўрганмиз. Сигирнинг бузоқ, туянинг бўталоқ, эчкининг-улоқ, қўйнинг қўзи туғишини биламиз. Боринг, тўртинчи хонага киринг.

ЗАМОНА ЎЗГАРАЯПТИ

— Сен қидирган очқич магазинга келибди.

— Мен очқич эмас, русча-ўзбекча луғат олмоқчиман.

— Худди ана шу нарса ҳозир очқич дейилар экан, биродар. Замона ўзгараяпти, орқада қолма.

Р. РАҲИМОВ.

• Реклама ва эълонлар •

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Хадра майдони, 1-уй)
7—10 СЕНТЯБРЬ
соат 16.00 ва 19.30 да

ЖУМҲУРИЯТ «ХИСЛАТ» ЭКСТРАСЕНСЛАР АССОЦИАЦИЯСИ
«ЦИРК — МОСКВА» СОВЕТ — ФРАНЦУЗ КОРХОНАСИ
Ўзбекистон аҳолисининг кўп сонли илтимосларига биноан

ДАВОЛАШ СЕАНСЛАРИ

Шифо истаб мурожаат қилган 10.000 кишидан 8.000 таси ўз дардидан фориғ бўлди.

Сеанслар услуби кўп жиҳатдан А. М. Кашпировский услубига монанддир.

Югославия, Болгария, Ўрта Осиё ва Болтиқбўйида бўлиб ўтган муваффақиятли сеанслардан сўнг Тошкентда чиқишлар давом этмоқда.

СЕАНСЛАРНИ:
Душанбе шаҳрининг бош руҳшунос-шифокори, тиббиёт фанлари номзоди, СССР Фанлар Академиясининг руҳшунослар жамияти аъзоси, руҳий шифо мавзуидаги қатор китоблар муаллифи
руҳшунос-шифокор

АНВАР ИСОМИДДИНОВ
ОЛИБ БОРАДИ.

Сеанслар қуйидаги касалликлар билан хасталанган беморларга ижобий таъсир кўрсатади:
юрак-қон томирлари касалликлари, асаб касалликлари, аёллар касалликлари, кўз касалликлари, ички органлар касалликлари, нафас олиш системаси касалликлари, нотўғри модда алмашинуви, таянч-ҳаракат аппарати касалликлари, аллергия, тери касалликлари, кўксов, тоғайнинг қотиб қолиши, қанд касаллиги, тутқаноқ, пешобни тута билмаслик, ичкиликбозлик, кайф ҳосил қилувчи турли хил моддаларни истеъмол қилишга одатланиб қолиш (токсикоманлик), юрак томирларининг сиқилиши, қон босимининг ошуви, босимнинг пасайиши, шунингдек, юқумли бўлмаган бошқа касалликлар.

Шифо усуллари ҳеч қандай акс таъсирга эга эмас, даволаш самарали ўтиши учун 3—4 сеансга қатнашиш шарт.

Дастур ва савол-жавоблар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

12 ёшгача бўлган болалар сеансларга қўйилмайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.

15-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1990—1991 ўқув йили учун
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА
9-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИЛАРНИ

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ЙИГИТЛАР УЧУН:

Қурилиш машиналарини ремонт қилиш технологияси бўйича чилангарлар, монтажчи, ғишт терувчилар, бўёқчи-сувоқчилар, дурадгор, дурадгор-мебелчилар, автоматика ва телемеханика қурилмалари билан жиҳозлаш бўйича монтерлар, электр пайвандчилар, электр ва газ пайвандчи ва плита ўрнатувчилар, авточилангарлар.

БИР ЙИЛЛИК ГРУППАЛАРГА 11-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТЛАР ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ:

электр пайвандчи, электр ва газ пайвандчи, дурадгор, дурадгор мебелчилар, қурилиш бўёқчиси, ғишт терувчи ва пардозловчилар, авточилангарлар. 30 сўм стипендия тўланади. Совет Армиясида ҳарбий хизматни ўтаб 1990 йил май ойида қайтганларга 75 сўм стипендия берилади.

ҚИЗЛАР УЧУН:

Давлат жамғарма кассаларида ишловчи кассир-контролёрликка фақат йўлланма билан келганларга ойига 70 сўм стипендия тўланади.

«Бичувчи-тикувчилар», фақат шаҳарда пропискаси бўлган қизлар қабул қилинади ва ойига 30 сўм стипендия тўланади.

Ишлаб-чиқариш практикаси даврида ҳамма ўқувчиларга иш ҳақининг 50 фоизи тўланади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА КИРАДИ.
МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юртини аъло баҳоларга тамомлаганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига имтиёзли шартлар билан қабул қилинадилар.

Билим юртини битирган ўқувчиларга Ўрта Осиё темир йўл қурилиш бошқармалари трестига йўлланма берилади.

Билим юртида ётоқхона мавжуд. Жумҳуриятимиз вилоятларидан келганлар жой билан таъминланадилар.

Шунингдек билим юртида бадиий ҳаваскорлик, техника ижоди, спорт секциялари ишлаб турибди. Билим юрти касблар ва умумтаълим фанлари бўйича ўқув базасига эга.

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома ёки аттестат, медицина справкаси, турар жойидан справка, 6 дона фотосурат (3х4 см).

Билим юрти қўнимгоҳи: Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, Слоним кўчаси, 113-уй. 26, 61, 23, 154-автобусларнинг «Иззат»; 3, 23-трамвайларнинг «Котельная» бекатлари. Телефонлар: 96-17-61, 96-43-41.

АСАЛАРИЧИЛИКНИ ЎРГАНИНГ!
Ўзбекистон ССР Халқ маорифи вазирлиги
Тошкент вилояти Тошкент ноҳиясидаги
19-СОН ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1990—1991 ўқув йили учун
10-синф ҳажмида маълумотли 30 ёшгача бўлган йигит ва қизларни асаларичилик мутахассислиги бўйича

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати — 1 йил. Ўқиш даври узлуксиз меҳнат стажига киради. Билим юртини аъло баҳо билан битирган ўқувчиларга техникум ва олий ўқув юртларига кириш учун йўлланма берилади. Улар институтга конкурссиз қабул қилинадилар.

Ўқувчилар стипендия, тўрт маҳал иссиқ овқат, кийим-бош, талабалик гувоҳномаси билан таъминланадилар.

1991 йил 1 апрелдан ишлаб чиқариш практикасига юбориладилар.

Жамоат хўжаликлари ва давлат хўжаликларидан йўлланма билан келганлар ўз жойларига ишлаб чиқариш практикасига ҳамда ўқишни тугатганларидан сўнг ишга юбориладилар. Ўқувчилар практика даврида ишлаган иш ҳақларининг 50 фоизини оладилар.

Ўқиш 1990 йил 1 сентябрдан бошланади.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топшириладн: билим юрти директори номига ариза, таржимаи ҳол, туғилганлик ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақида шаҳодатнома, тавсифнома, турар жойидан маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги 6 дона фотосурат, тиббий шаҳодатнома (086/У андозада), хўжаликдан йўлланма.

Ҳужжатлар 25 августгача қабул қилинади.

Билим юртининг манзили: Тошкент вилояти, Тошкент ноҳияси, А. Абдураҳмонов номли давлат хўжалиги, 2-бўлим, СПТУ-19. Телефон: 56-689. (Билим юртига бориш учун Чорсу метросининг автостанциясидан 466-автобусга чиқиб, «СПТУ-19» бекатигача келинади).

СОҒ БЎЛИНГ, ОДАМЛАР!

«Ҳақиқий шифокор бўлиш учун нималар талаб қилинади?» — Бахтиёр Самарқанддаги тиббиёт институтида ўқиб юрган кезлари таниқли профессор билан учрашувда ўртага ташланган ана шу саволни сира эсидан чиқармайди. Ўшанда бир талаба билим ва маҳорат деган бўлса, яна бошқаси қулай шароит деб жавоб қилганди. Бутун онгли ҳаётини инсон саломатлиги йўлида сарфлаган аллома олим эса бизнинг касбдагилар учун аввало одамларга нисбатан чексиз меҳр зарур, деганида кўпчилик дил-дилдан маъқуллаганди.

Мана талабалик йиллари ҳам ортда қолди. Бахтиёр Жайсонов Пахтакор район шифохонасида ишлаётганига ҳам беш йилдан ошаяпти. Айтиш мумкинки, ўтган давр ёш тиббиёт ходими учун ўзига хос ҳаёт мактаби бўлди. У чўлқуварлар саломатлигини муҳофаза қилиш йўлида чинакам фидойилик намуналарини кўрсатаяпти. Изланувчан мутахассис Пахтакор шароитида ошқозон ва ичак касалликлари нисбатан кенг тарқалганини аниқлади. Шунинг учун Япониядан келтирилган асбоб-ускуналар билан жиҳозланган диагностика маркази ана шу хасталикларни даволаш, олдини олишга ихтисослашди. Б. Жайсоновнинг айтишича, бу марказ янада кенгайтирилади.

У. ҚЎШВОҚОВ.

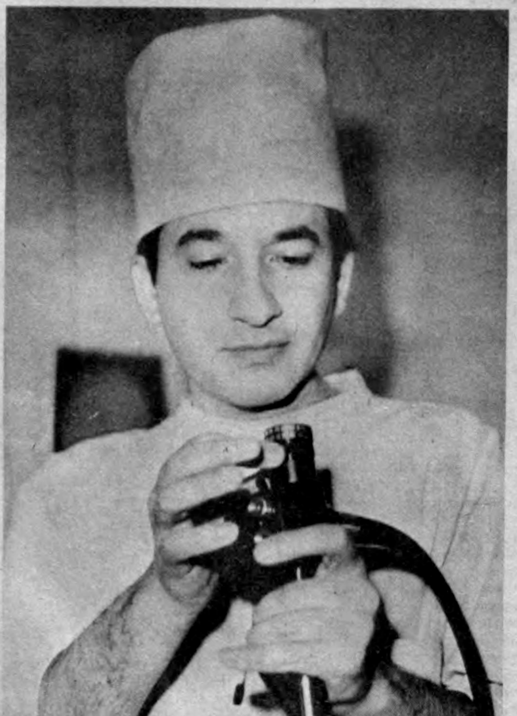

СУРАТДА: меҳрибон шифокор Бахтиёр Жайсонов.

Муаллиф олган сурат.

СПОРТ АХБОРОТИ

«НУРАФШОН» —ҒОЛИБ

Физкультурачилар кунида «Пахтакор» марказий стадионига келган футбол ишқибозлари қизиқарли учрашувнинг гувоҳи бўлдилар. Бу ерда авиация фалокатида ҳалок бўлган пахтакорчилар хотира соврини учун финал учрашуви ўтказилди. Иккинчи лиганинг Ўрта Осиё минтақасида пешқадамлик қилаётган «Нурафшон» (Бухоро) ва ўн иккинчи ўринда бораётган «Шахтёр» (Ангрен) командалари баҳслашдилар. Таъкидлаш керак: учрашув қизғин кураш остида ўтди. Иккала команда футболчилари ҳужумкорликни намойиш қилдилар. Шу боис гоҳ у, гоҳ бу дарвоза олдида хавфли вазиятлар тез-тез содир бўлиб турди.

Дастлаб «Нурафшон» командасининг омади келди. Бухороликлар ҳужумчиси Юрий Лукин «Шахтёр» дарвозабони хатосидан фойдаланиб, 12-дақиқада ҳисобни очди. У тўпни узоқ масофадан туриб, дарвоза тўрига йўллади. Шундан кейин ташаббус «Шахтёр»га ўтди. Ангренлик футболчилар бир неча бор шиддатли ҳужум уюштирдилар. Уларнинг бирида «Шахтёр» ҳужумчиси Собир Ҳодиев ўзини кўрсатди. У тўпни дарвозага чиройли қилиб йўналтирди. Ҳисоб тенглашди —1:1.

Иккинчи бўлимда «Нурафшон» тўла устунликка эришди. Бу ҳисобда ҳам ўз ифодасини топди. Бухоролик футболчилар олдинга чиқиб олдилар — 2:1. Тўпни яна Лукин киритди. Шундан сўнг иккала томоннинг тезкор ҳаракат қилишига қарамасдан ҳисоб ўзгармади. Натижада «Нурафшон» командаси авиация фалокатида ҳалок бўлган собиқ пахтакорчилар хотира совринини қўлга киритди.

Ишқибозлар иккала коллектив сафида ўйнаган собиқ пахтакорчиларни кўришга муяссар бўлдилар. Масалан, Мустафо Билолов, Константин Новиков «Нурафшон» таркибида майдонга тушдилар. Цирин эса «Шахтёр» дарвозасини ҳимоя қилди.

ЗЎР ЗЎРЛИГИНИ ҚИЛДИ

«Чегарачи» соврини учун (хоккей) анъанавий мавсумолди мусобақаси ниҳоясига етди. Унда Швециянинг «Вентерос» клуби, яна бир неча «Динамо» командалари қатнашди. Ҳар йили мазкур спорт жамияти ташаббуси билан ўтказиладиган халқаро мусобақада мамлакат биринчилигининг сўнгги ғолиби — Москва динамочилари муваффақият қозондилар. Улар барча учрашувларни ғалаба билан якунлаб, биринчи ўринни олдилар ва анъанавий совринни қўлга киритдилар.

Иккинчи ўринни уларнинг минсклик клубдошлари эгалладилар. Учинчи ўринни эса Швециянинг «Вестерос» клубини 6:5 ҳисобида мағлубиятга учратган Харьков динамочилари қўлга киритишди.

ПЕШҚАДАМЛАР САФИДА

Професисонал велосипедчиларнинг Бельгия бўйлаб мусобақаси кескин кураш остида ўтаяпти. Унда мамлакатимиз вакиллари ҳам қатнашмоқдалар. Масалан, ҳамюртимиз Жамолиддин Абдужабборов «Альфа Люм» клуби шарафини ҳимоя қилмоқда. У икки сафардан бери пойга чизиғига иккинчи бўлиб етиб келмоқда.

Жамолидин умумий ҳисобда пешқадамлар сафида бораяпти.

Муҳаррир
А. Ғ. МУХТОРОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1245.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12